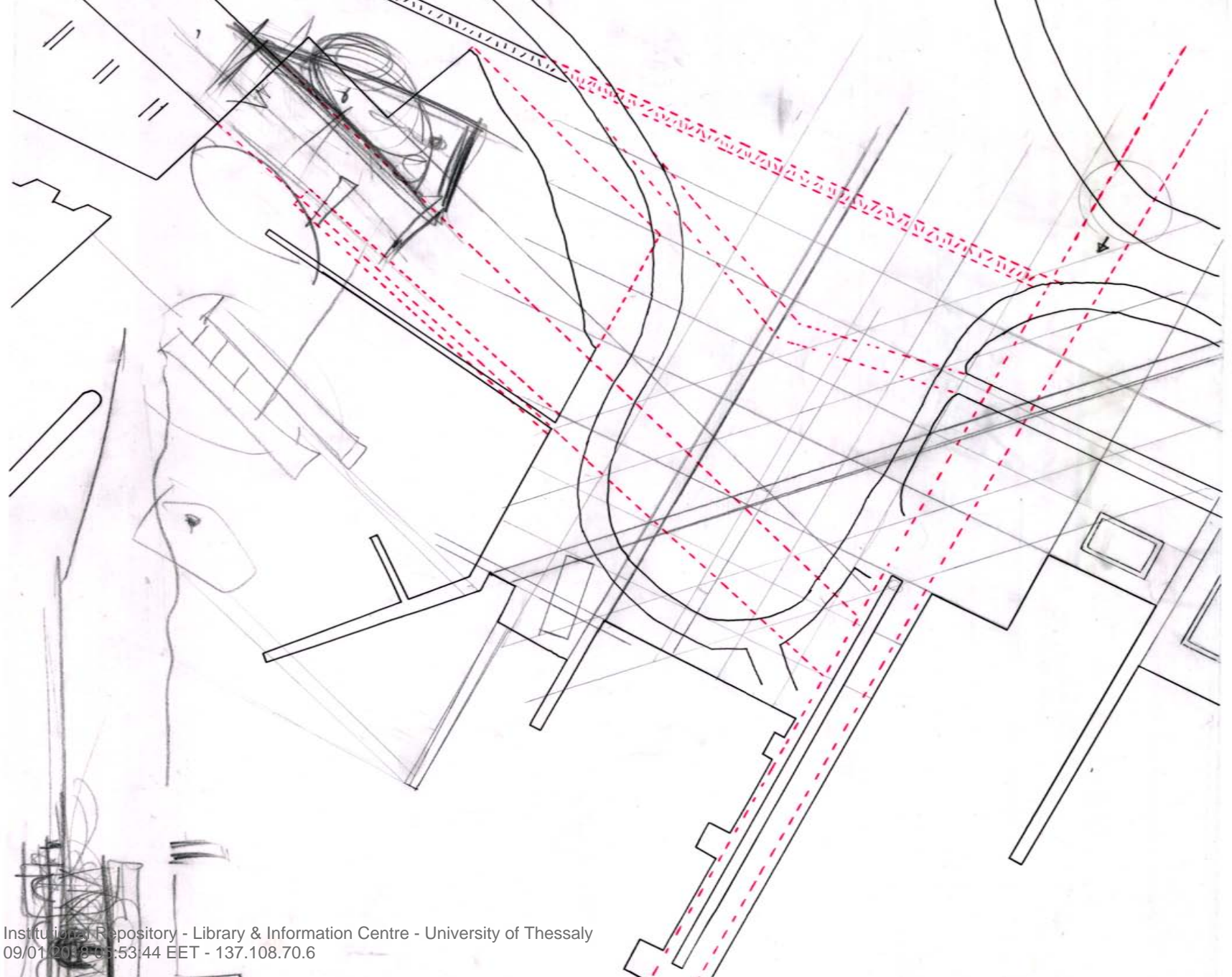

ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
στο δέλτα του Φαλήρου

Γρουσόπουλος Θεωρήης, Νικητάκη Χριστίνα

Επιβλέπων: Παπαδόπουλος Σπύρος

Ιούλιος 2009

Περίληψη

‘φάληρος’, σημαίνει λευκός, καθαρός, διάφανος, αφρισμένος. Το αρχαίο Φάληρο, στα Αρχαϊκά και Κλασικά χρόνια ήταν το σημαντικότερο λιμάνι της εποχής, μέχρι που, ο Θεμιστοκλής και κατόπιν ο Περικλής διαμόρφωσαν το λιμάνι του Πειραιά, τότε το Φάληρο έγινε το δεύτερο λιμάνι της Αθήνας.

Ο φαληρικός Όρμος είναι η φυσική διέξοδος του λεκανοπεδίου της Αθήνας στο Σαρωνικό, όπου ο κάτοικος της πυκνοδομημένης Αθήνας έχει τη δυνατότητα επαφής με το υγρό στοιχείο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1970 ο Όρμος καταστρέφεται στο όνομα της τουριστικής ανάπτυξης με εκτεταμένες επιχωματώσεις, την κατασκευή της μαρίνας Φλοίσβου και της υπερυψωμένης Λ. Ποσειδώνος. Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 συνδέθηκε με τη κατασκευή πολλών νέων έργων. Μετά το πέρας των Ολυμπιακών αγώνων τα έργα αυτά εγκαταλείφθηκαν και οι περιοχές που το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα έσφυζαν από ζωή τώρα έχουν ερημώσει. Διογκώθηκαν έτσι τα προβλήματα του αστικού χώρου.

Υπήρξε λοιπόν έντονη ανάγκη να δημιουργηθεί στη περιοχή ένας πόλος έλξης, ικανός να δώσει ζωή στο χώρο αυτό και να προσφέρει στους κατοίκους της έναν τόπο εκτόνωσης και

διεξόδου από τον αστικό ιστό της πόλης. Το πρώτο σημείο που εστιάσαμε ήταν ο τρόπος με τον οποίο τελειώνει η εσπλανάδα στο νερό. Αποφασίσαμε να διατηρήσουμε ανέπαφους τους δύο λόφους μιας και αποτελούσαν το μοναδικό φυσικό στοιχείο και θεωρήθηκαν ‘ιεροί’ αν αναλογιστούμε την ύπαρξη του αρχαίου νεκροταφείου του φαλήρου.

Οι νοητές γραμμές που δημιουργούνται από την εσπλανάδα και το τόκο αποτέλεσαν τις βασικές χαράξεις της δημιουργίας της επέμβασης μας. Το σχήμα που προέκυψε παρέπεμπε σε ένα ‘χωνί’ το οποίο ήταν έτοιμο να προσελκύσει και να απορροφήσει κάθε επισκέπτη που είχε γραμμή κίνησης από την εσπλανάδα προς το φαληρικό όρμο. Η ύπαρξη της τεχνητής δεντροστοιχείας στο τελείωμα της εσπλανάδας ήταν το αρχικό ερέθισμα που σε συνδυασμό με τα κατάρτια των ιστιοφόρων πλοίων μας ώθησαν στο σχεδιασμό ενός καννάβου πασσάλων 10Χ10 μέσα στο νερό οι οποίοι στη συνέχεια αποτέλεσαν θεμέλια στήριξης του ‘αιωρούμενου’ ναυτικού μουσείου. Η διάθεση μας να τοποθετήσουμε σκάφη-εκθέματα μέσα στο κτίριο είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία εγκοπών οι οποίες φιλοξενούν και εκθέτουν πλοία ακουμπισμένα στο φυσικό τους στοιχείο.

Το μουσείο λειτουργεί σαν όριο αλλά και σαν προέκταση της

εσπλανάδας. Πλέον η προέκταση της εσπλανάδας έχει διττό χαρακτήρα. Λειτουργεί σαν ένωση δύο απέναντι όχθων ενώνοντας τη περιοχή επέμβασης με την Τριήρης και το Θωρηκτό Αβέρωφ ενώ ταυτόχρονα αποτελεί ημιυπαίθριο χώρο του μουσείου όπου το κοινό έχει τη δυνατότητα να παρατηρεί δεξιά και αριστερά του άξονα κίνησης δεμένα σκάφη-εκθέματα. Πάνω στο διάδρομο αυτό βρίσκεται και η είσοδος για το ναυτικό μουσείο. Προκειμένου να εισαχθεί ο επισκέπτης στο μουσείο είναι αναγκασμένος πρώτα να 'βυθιστεί' στο χώρο υποδοχής και στη συνέχεια να αναδυθεί στο κέντρο του μουσείου. Με τον ίδιο τρόπο, της βύθισης και της ανάδυσης, λειτουργούν η βιβλιοθήκη και το αμφιθέατρο μέρη των οποίων είναι βυθισμένα στο νερό. Το κτιριολογικό πρόγραμμα περιλαμβάνει χώρους περιοδικής έκθεσης, χώρο μόνιμης έκθεσης, τη διοίκηση- διεύθυνση του μουσείου, χώρο με εκπαιδευτικό χαρακτήρα-μοντελισμού, βιβλιοπωλείο, καφέ-εστιατόριο, χώρο εικονικής πλοήγησης σκαφών και χώρο συντήρησης εκθεμάτων. Ένας μεγάλος διάδρομος διατρέχει όλο το μήκος του κτιρίου και οι χώροι που προαναφέρθηκαν παρατίθενται δεξιά και αριστερά του. Η συνολική έκταση του κτιρίου είναι 7400 τ.μ.

Πριν από την είσοδο στο μουσείο θεωρήσαμε ότι απαραίτητη

θα ήταν η δημιουργία ενός χώρου-χώρων εκτόνωσης. Έτσι σχεδιάστηκαν τρεις πλατείες. Εκκινώντας από τη μεριά της θάλασσας συναντούμε τη 'γυάλινη πλατεία', τη 'πλατεία του νερού' και τη 'πλατεία της έκθεσης'.

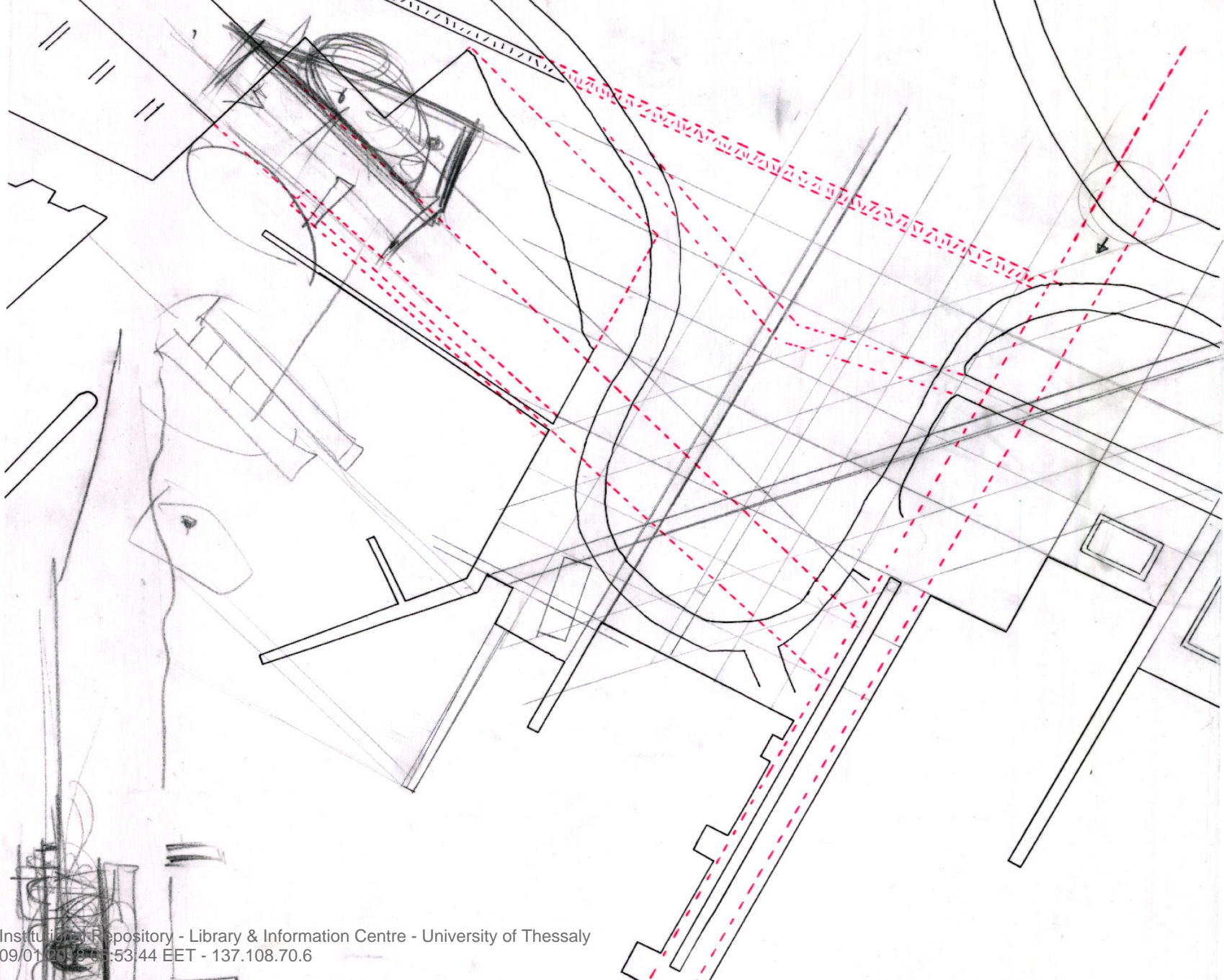
Εκτός από τον επαναπροσδιορισμό της εσπλανάδας σε πολιτιστικό άξονα εκπονήσαμε σχέδιο για την ανάπτυξη του παραλιακού μετώπου της μαρίνας του φαλήρου. Το νέο λιμάνι αποτελείται από επίπεδα ύψους 25 εκατοστών τα οποία ξεκινούν από τη στάθμη της θάλασσας μέχρι το επίπεδο του δρόμου που διασχίζει τη περιοχή. Στο πλέον διαμορφωμένο παραλιακό μέτωπο και πάνω από τη μαρίνα τοποθετήθηκαν δραστηριότητες καφέ και εστιατορίου σε επανάληψη θέλοντας να πετυχούμε έναν άξονα χαλάρωσης και στάσης. Πάνω στο λιμάνι συναντούμε δύο αρσενάλι μουσειακού χαρακτήρα μέσα στα οποία εισέρχονται σκάφη που αποτελούν μέρος της έκθεσης και αναπαριστάται ένας υποτυπώδης τρόπος συντήρησης αυτών. Στο τέλος αυτής της ζώνης και πίσω από τα αρσενάλι τοποθετείται ένα διώροφο κτίριο με γραφειακούς χώρους γενικής επίβλεψης και διοίκησης του λιμανιού αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

Naval Museum
at the Delta Faliro

Supervisor: S. Papadopoulos

Grousopoulos Thodoris_Nikitaki Christina

July 2009

Summary

'Phaleron' means white, pure, transparent, foamy. The ancient Phaleron in Archaic and Classical times was the most important port of the time, until Themistocles and later Pericles formed the port of Piraeus and Phaleron became the second port of Athens.

Falirikos Bay is the natural outlet of the basin of Athens to the Saronic Gulf, where a resident of densely populated Athens has the opportunity of contact with water. In the early 1970s the bay was destroyed in the name of tourism development with extensive embankment, construction of the Flisvos marina and elevated Possidonos Ave. The organization of the Olympic Games in 2004 was associated with the construction of several new projects. After the Olympic Games the projects were abandoned and the areas that once bustled with life are now desolated and so the problems of urban space have exacerbated.

There was therefore a strong need to create an attraction pole, able to give life to this area and offer residents a place off and out of the urban web of the city. The first point was focused on the way the esplanade ends up in the water. We decided to keep the two hills intact since they formed a unique natural asset and were

considered 'sacred' if we consider the existence of the ancient cemetery of Faliro.

The imaginary line created by the esplanade and the cement port boundary were the main routes of the creation of our intervention. The pattern that emerged referred to a 'funnel' which was prepared to attract and absorb any visitor who commenced his drive from the esplanade to Faliro Bay. The existence of an artificial cluster of trees to the finish of the esplanade was the initial stimulus- in combination with the masts of the sailing vessels- which prompted us to design a grid 10X10 piles in the water which then became the foundation of the "airborne", maritime museum. Our intention to place vessels as exhibits in the building led to the creation of notches which host and exhibit ships in their natural element.

The museum functions as a limit as well as an extension of the esplanade. Now the extension of the esplanade has a dual character. It functions as an association of two opposite banks joining the area of intervention with the galley and the Battleship Averof . It also constitutes the open grounds of the museum, an area of the museum

where the public has the opportunity to observe on their right and left tied vessels - exhibits. On the corridor there is the entrance to the naval museum. The visitor to the museum is first forced to 'sink' in the lobby and then emerge at the center of the museum. By the same token, the sinking and the emergence, function the library and auditorium, parts of which are immersed in water . The program includes sites of periodic exhibition, a permanent exhibition, the administration of the museum, an area with an educational aspect and models, bookstore, cafe-restaurant, an area of virtual navigation and a maintenance area. A large corridor runs along the building and the above mentioned areas are on its right and left. The total area of the building is 7400 sq.m.

Before entering the museum we felt that it was necessary to create a relaxation site. Thus we designed three squares. Starting from the side of the sea we come across the 'square glass', the 'water square 'and the' Square of the exhibition.

Apart from the redefinition of the esplanade we develop a plan for the regeneration of the coastal front of Marina Faliro. The new port is composed of levels of 25 cm, which range from sea level to street level across

the region. In the most shaped beach front over the marina activities we placed cafes and restaurants wishing to achieve a line of relaxation . On the harbor we come across two museum -type arsenals where vessels that are part of the exhibition enter and there is a representation of a rudimentary way of maintenance. At the end of this zone and behind the arsenal we mounted a two-storey building with offices of general areas of supervision and administration of the harbor and the wider region.

ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
στο δέλτα του Φαλήρου

Ναυτικό μουσείο στο δέλτα του φαλήρου

Γρουσόπουλος Θεωρής, Νικητάκη Χριστίνα

Επιβλέπων: Παπαδόπουλος Σπύρος

Ιούλιος 2009

Ευχαριστούμε τον καθηγητή του τμήματος μας Παναγιώτη Πανέτσο και όσους άλλους βοήθησαν στην εκπόνηση του θέματος.

Περιεχόμενα

Ιστορική περιγραφή

Ναοί-Μνημεία-Γιορτές

Φάληρο-Περσικοί πόλεμοι

Φάληρο-Αρχαιότητα

Φάληρο-Ρωμαϊκή και Πρωτοχριστιανική εποχή

Τοπογραφία

Πρόταση ανάπτυξης περιοχής

Κτιριολογικό Πρόγραμμα

Προσχέδια

Κινήσεις στις τομές

Masterplan / κλίμακα 1.2000

Κατόψεις / κλίμακα 1.1000

Τομές / κλίμακα 1.1000

Όψεις / κλίμακα 1.1000

Αξονομετρικό

Φωτογραφίες μακετών / κλίμακα 1/2000 _ 1/500

Βιβλιογραφία

Αθήναι — Πλάτεια Φαλλήρας — Άποψη από
το βουνό Πικέρμιος

Athènes — Vueur Phalera — Vue du côté
oriental

Ιστορική περιγραφή

Ο Δήμος Παλαιού Φαλήρου που βρίσκεται στα Νοτιοδυτικά της Αττικής και στα ανατολικά του φαληρικού όρμου, είναι ένας από τους δώδεκα αρχαιότερους δήμους της Αττικής. Όλοι σχεδόν οι αρχαίοι συγγραφείς, από τον Ηρόδοτο έως τον Πausανία, μας δίνουν πολλές πληροφορίες για το Φάληρο. Έτσι γνωρίζουμε ότι ιδρυτής του Φαλήρου ήταν ο τοπικός ήρωας Φάληρος. Γιός του Άλκωνα και εγγονός του βασιλιά της Αθήνας, Ερεχθέα. Η παράδοση έλεγε πως ήταν σύγχρονος του Θησέα και μαζί του βοήθησε τους Λαπίθες στον πόλεμο του κατά των Κενταύρων.

Ο Φάληρος λέγεται ότι ήταν ένας από τους Αργοναύτες, που με αρχηγό τον Ιάσονα έκαναν (στα 1226-1225 π.Χ) την περίφημη Αργοναυτική εκστρατεία και επίσης θεμελίωσε στη Νότια Ιταλία μια αποικία που την ονόμασε αρχικά Φάληρον. Αργότερα εγκαταστάθηκαν εκεί και άλλοι Έλληνες από την Κύμη, τη Χαλκίδα, τις Πιθηκούσες, την Αθήνα και ονόμασαν την πόλη Παρθενώπη, τιμώντας έτσι μία από τις Σειρήνες, την Παρθενόπη, που τελικά απογοητευμένη επειδή ο Οδυσσεύς δεν ανταποκρίθηκε στον έρωτα της, ρίχτηκε στην θάλασσα που ξέβρασε το σώμα της σ' εκείνη την ακρογιαλιά. Εκεί υπήρχε ο τάφος της Σειρήνας εκείνης. Οι αρχαίοι Αθηναίοι έδωσαν αυτό το όνομα στην περιοχή εξαιτίας της λευκοαφρίζουσας θάλασσας του όρμου. **‘Φάληρος’, σημαίνει**

λευκός, καθαρός, διάφανος, αφρισμένος. Το αρχαίο Φάληρο, στα Αρχαϊκά και Κλασικά χρόνια ήταν το σημαντικότερο λιμάνι της εποχής, μέχρι που, ο Θεμιστοκλής και κατόπιν ο Περικλής διαμόρφωσαν το λιμάνι του Πειραιά, τότε το Φάληρο έγινε το δεύτερο λιμάνι της Αθήνας.

Η σπουδαιότητα της περιοχής μαρτυράται και από τα αρχαιολογικά ευρήματα, με κύριο τα ίχνη από το Φαληρικό Τείχος που ένωνε τη πόλη της Αθήνας με το Φάληρο για λόγους προστασίας τόσο του διαμετακομιστικού εμπορίου όσο και των κατοίκων. Στην περιοχή του Δέλτα, έχει βρεθεί επίσης το νεκροταφείο του αρχαίου Φαλήρου, που βρισκόταν στο χώρο μεταξύ του άλλοτε Κρατικού Εργοστασίου Αεροπλάνων (Κ.Ε.Α.) – σήμερα Μουσείο της Αεροπορίας και της περιοχής που φιλοξένησε τον Ιππόδρομο. Κατά την Ρωμαϊκή και Βυζαντινή εποχή παρουσιάζονται σημάδια παρακμής και οι λόγοι είναι η αλλαγή των εμπορικών δρόμων, οι βαρβαρικές επιδρομές, οι σεισμοί και οι λοιμοί όπου έσβησαν την δύναμη της ευρύτερης περιοχής. Η μεγάλης διάρκειας παρακμή, υποβίβασε το Φάληρο σε απλό οικισμό λίγων ψαράδων, τον λεγόμενο ‘βουρλότοπο’. Εκεί δέσποζαν οι ‘Τρεις Πύργοι’ (βίγλες), που ειδοποιούσαν την Αθήνα για κάθε επικείμενο κίνδυνο. Οι κύριες λοιπόν δραστηριότητες μεταφέρθηκαν στην ενδοχώρα. Το άγρονο και επίπεδο έδαφος στην πεδιάδα

ΠΑΛΑΙΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ. Ὁδὸς Ἀπόλλωνος.
Grèce Vieux Phalère. Rue Apollon

του Δέλτα χρησιμοποιήθηκε για την εγκατάσταση ιππικού ενώ το πιο εύφορο, αποτελούμενο από μια σειρά λόφων και πτυχώσεων όπου συναντούσες ελάχιστα αγροτικά σπίτια, χρησιμοποιήθηκε για καλλιέργειες (σιτάρι, βρώμη) και αμπελώνες (ροδίτες και σαβατιανά). Το υπόλοιπο δεν ήταν παρά ατελείωτες εκτάσεις με αγριολούλουδα και αγριόχορτα.

Σε αυτό το τοπίο εκτυλίχθηκε στις 24 Απριλίου 1827 ένα από τα μεγαλύτερα δράματα της Ελληνικής Επανάστασης. Το άνθος του ελληνικού στρατού και πολλοί ήρωες της επανάστασης, με πρώτο τον Γ. Καραϊσκάκη, βρήκαν το θάνατο στη μάχη του Φαλήρου- Αναλάτου. Στις αρχές του 20ου αιώνα, κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1918), εύποροι Αθηναίοι έχτισαν διώροφα κτίρια, φτιαγμένα από πέτρα με ασημένιες στέγες και κήπους με φοίνικες. Το Παλαιό Φάληρο ξαναζωντάνεψε και μετατράπηκε στο πιο σημαντικό θέρετρο αναψυχής της προπολεμικής περιόδου. Το 1925 ο μικρός αυτός οικισμός έγινε κοινότητα και το 1942 μετατράπηκε σε Δήμο Παλαιού Φαλήρου. Στη δεκαετία του '60, ολόκληρη η περιοχή δόθηκε αντιπαροχή και ξεκίνησε η ανέγερση πολυκατοικιών. Ο αριθμός των μονοκατοικιών που απέμειναν ήταν ελάχιστες αλλά παρόλα αυτά τις δύο τελευταίες δεκαετίες χτίστηκαν αρκετές μεζονέτες προκειμένου να διασωθεί η γοητεία του παλιότερου οικισμού.

Σήμερα το Παλαιό Φάληρο είναι ένα μεγάλο προάστιο της Αττικής, όπου βρίσκεται το Πάρκο της Ναυτικής Παράδοσης που περιλαμβάνει το Θωρηκτό Αβέρωφ το οποίο έχει μετατραπεί σε μουσειακό χώρο.

Οι Θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, έφεραν σημαντικές αλλαγές στο Παλαιό Φάληρο: - Επέστρεψε το τραμ στην παραλιακή λεωφόρο (Λεωφ. Ποσειδώνος), ως μέρος των έργων που έγιναν για την συγκοινωνία της Αθήνας για τους αγώνες και σταμάτησε τη λειτουργία του ο Ιππόδρομος στο Φαληρικό Δέλτα. Ο Ιππόδρομος λειτούργησε στο Δέλτα από το 1925 έως το 2003-4.

Ναοί - Μνημεία - Εορτές

Οι αρχαίοι συγγραφείς μας μιλούν για αξιόλογα γεγονότα τόσο της μυθικής (προϊστορικής), όσο και της ιστορικής εποχής. Επίσης αναφέρουν ναούς, μνημεία, πρόσωπα ξακουστά και θρησκευτικές γιορτές που γίνονταν στο Φάληρο. Έτσι μαθαίνουμε ότι από το λιμάνι του Φαλήρου ξεκίνησε ο Θησέας οδηγώντας στην Κρήτη τους 7 νέους και τις 7 νέες, αποφασισμένος να εξοντώσει τον Μινώταυρο και να απαλλάξει την πατρίδα του από τον ταπεινωτικό αυτό φόρο του αίματος. Και πάλι στο Φαληρικό λιμάνι, όταν γύρισε θριαμβευτής από την Κρήτη έκανε αμέσως ευχαριστήρια θυσία στον Ποσειδώνα και τους άλλους θεούς. Από τότε κάθε χρόνο γινόταν θαλασσινή (ναυτική) γιορτή, τα Κυβερνήσεια, αφιερωμένα στη μνήμη των δύο γενναίων ναυτικών, που κυβερνούσαν το πλοίο του Θησέα, δηλαδή του Ναυσίθοου, που ήταν κυβερνήτης και του Φαίακα που ήταν ο πωρεύς. Ο περιηγητής Πausanias (110-180 μ.Χ.), που περιηγήθηκε την Αττική (148-150 μ.Χ.), λέει ότι το Φάληρο ήταν τότε ακόμα, ένα από τα τέσσερα λιμάνια της Αθήνας και ότι τα Θεμιστόκλεια τείχη είχαν πια ερειπωθεί. Σωζόταν όμως ακόμα, ερειπωμένη, η Φαληρική Πύλη, που οδηγούσε από την Αθήνα στο Φάληρο, καθώς και οι Ιτώνειες Πύλες κοντά στους στύλους του Ολυμπίου Διός.

το καταλαβαίνουμε από το ότι ειδικά για την προστασία του λιμανιού είχε κτισθεί το φαληρικό τείχος, που είχε μήκος 35 σταδίων (1 στάδιο=6,4 χιλιόμετρα) και έφτανε μόνο έως το Φαληρικό λιμάνι. Ο Πausanias είδε στο Φάληρο το ναό της Σκιράδος Αθηνάς που κατά μία παράδοση τον είχε ιδρύσει ο Σκίρος, ένας μάντης που είχε έρθει από την Δωδώνη. Επίσης είδε και ιερό αυτού του Σκίρου και κοντά σ' αυτό δύο ηρώα, αφιερωμένα το ένα στο Ναυσίθοο και το άλλο στον Φαίακα, για τους οποίους μιλήσαμε προηγουμένως.

Πόσο σημαντικό ήταν για την Αθήνα το λιμάνι του Φαλήρου

Athens ex parte Boreali

Φάληρο-Περσικοί πόλεμοι

Ο Ηρόδοτος όταν αφηγείται στα 'Περσικά' τις μάχες Ελλήνων και Περσών (490-480 π.Χ.), φυσικά αναφέρει συχνά το Φάληρο. Μετά την ένδοξη μάχη του Μαραθώνα (Σεπτέμβρης 490 π.Χ.), ο περσικός στόλος παρέπλευσε το Σούνιο και προχώρησε προς το Φάληρο, με σκοπό να αποβιβάσει στρατό και να επιτεθεί στην Αθήνα, πριν προφτάσει να επιστρέψει από τον Μαραθώνα ο στρατός των Αθηναίων. Αλλά ο Μιλτιάδης είχε προβλέψει αυτήν την ενέργεια των Περσών και έπεισε τους αγωνιστές του Μαραθώνα, (μολονότι ήταν ξεθεωμένοι από την σκληρότατη μάχη), να βάλουν φτερά στα πόδια τους και έτσι έφτασαν στην Αθήνα κατά το βράδυ και στρατοπέδευαν στις Κυνόσαργες. Οι Πέρσες έφτασαν με τα πλοία τους τη νύχτα στο Φάληρο και σκόπευαν να επιτεθούν με την άνεσή τους όταν θα ξημέρωνε.

Πράγματι το πρωί εμφανίστηκαν στα ανοιχτά του Φαλήρου, αλλά όταν είδαν ότι οι Αθηναίοι ήταν ήδη παραταγμένοι έτοιμοι για μάχη, αφού κράτησαν για λίγο τα πλοία τους, γύρισαν πλήρη και έφυγαν για την Ασία. Μετά από δέκα χρόνια, οι Πέρσες εκστρατεύουν ξανά εναντίον της Ελλάδας. Μετά τη μάχη των Θερμοπυλών και τη θυσία του Λεωνίδα, ο περσικός στόλος φτάνει στον όρμο του Φαλήρου. Οι Αθηναίοι είχαν εγκαταλείψει την πόλη τους και είχαν καταφύγει στην Σαλαμίνα, Αίγινα, Πόρο, Τροιζήνα.

Ο Ξέρξης αποβιβάστηκε στις σημερινές Τζιτζιφιές και εκεί έγινε το πολεμικό συμβούλιο των Περσών. (21 Σεπτεμβρίου 480 π.Χ.). Την ίδια ώρα στη Σαλαμίνα συνεδρίαζε το ελληνικό στρατηγείο. Όταν νύχτωσε, το περσικό πεζικό μπήκε στην έρημη Αθήνα. Οι Πέρσες έβαλαν φωτιά στους ναούς και τα σπίτια και πελώριες φλόγες ζώσανε το τείχος της Ακρόπολης, απλώθηκαν έως τα προάστια και το φρικτό θέαμα συγκλόνησε τους Αθηναίους που παρακολουθούσαν από τη Σαλαμίνα.

Την επόμενη μέρα έγινε η ξακουστή ναυμαχία της Σαλαμίνας, ο περσικός στόλος έπαθε πανωλεθρία και οι Βάρβαροι έφευγαν πλέοντες προς το Φάληρο και από κει έφυγαν με τη μεγαλύτερη δυνατή ταχύτητα για να μπορέσουν να φτάσουν στον Ελλήσποντο, πριν τυχόν προλάβουν οι Έλληνες να πάνε εκεί και να διαλύσουν τις σχεδίες με τις οποίες ο Ξέρξης είχε ζεύξει τον Ελλήσποντο, οπότε η θέση του περσικού στόλου θα ήταν τραγική.

Φάληρο-Αρχαιότητα

Ο μέγιστος των φιλοσόφων, ο Πλάτων, παρουσιάζει το περίφημο Συμπόσιο του σαν μια αφήγηση, που την κάνει ένας Φαληριώτης, θαυμαστής του Σωκράτη, ο Απολλόδωρος προς το φίλο του το Γλαύκωνα, καθώς πορεύονται με τα πόδια από το Φάληρο προς την Αθήνα. Μια άλλη προσωπικότητα που συνδέεται με το Φάληρο είναι ο δεινότατος των ρητόρων ο Δημοσθένης. Φαινόμενο ανυποχώρητης θέλησης και επιμονής, αγωνίσθηκε από μικρός πεισματικά και έξυπνα να ξεριζώσει πολλά σωματικά και νευροψυχικά μειονεκτήματά του, με ασκήσεις δικής του έμπνευσης.

Η παράδοση λέει ότι κατέβαινε στην ακρογιαλιά του Φαλήρου, σε μέρες που ο καιρός ήταν θυελλώδης και τα κύματα έσπαγαν με πάταγο πάνω στα βράχια της ακτής και εκφωνούσε δυνατά αυτοσχέδιους λόγους, θέλοντας να εξασκηθεί να κρατάει την αταραξία του, τις ώρες που στην εκκλησία του Δήμου οι πάντα ζωηροί και φωνακλάδες συμπολίτες του θα μπορούσαν να τον κάνουν να σαστίσει.

ATHENAE

CUM PORTIBUS PIRAEEO

ET PHALEREO

et regione adjacente.

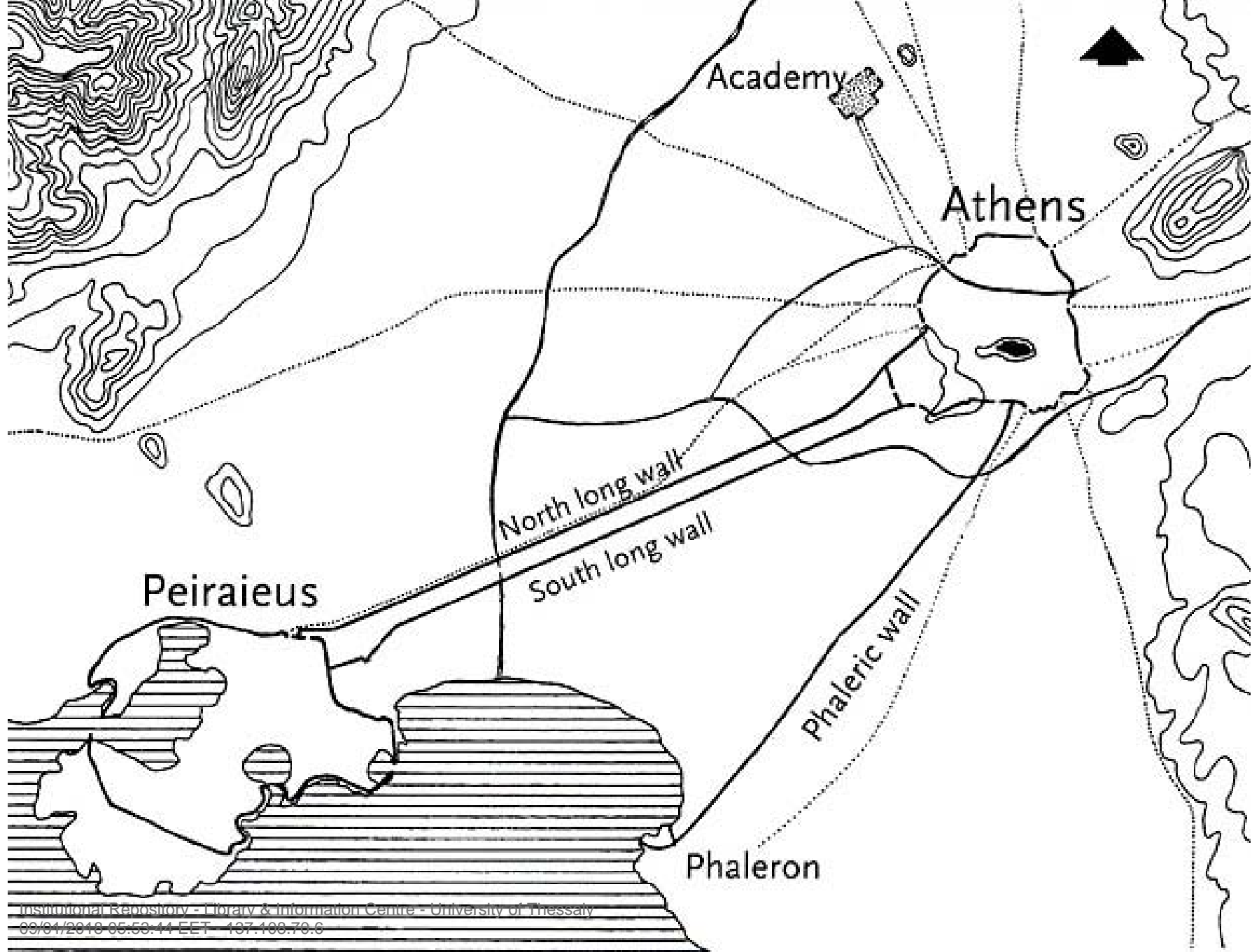
Scala Olympica

Scala Castellana

EXPLICATIO NUMERORUM

37^a Propylaeum 1. Propylaeum 2. Propylaeum 3. Propylaeum 4. Propylaeum 5. Propylaeum 6. Propylaeum 7. Propylaeum 8. Propylaeum 9. Propylaeum 10. Propylaeum 11. Propylaeum 12. Propylaeum 13. Propylaeum 14. Propylaeum 15. Propylaeum 16. Propylaeum 17. Propylaeum 18. Propylaeum 19. Propylaeum 20. Propylaeum 21. Propylaeum 22. Propylaeum 23. Propylaeum 24. Propylaeum 25. Propylaeum 26. Propylaeum 27. Propylaeum 28. Propylaeum 29. Propylaeum 30. Propylaeum 31. Propylaeum 32. Propylaeum 33. Propylaeum 34. Propylaeum 35. Propylaeum 36. Propylaeum 37. Propylaeum	38^a in Palladio 38^a in Palladio 39^a in Palladio 40^a in Palladio 41^a in Palladio 42^a in Palladio 43^a in Palladio 44^a in Palladio 45^a in Palladio 46^a in Palladio 47^a in Palladio 48^a in Palladio 49^a in Palladio 50^a in Palladio 51^a in Palladio 52^a in Palladio 53^a in Palladio 54^a in Palladio 55^a in Palladio 56^a in Palladio 57^a in Palladio 58^a in Palladio 59^a in Palladio 60^a in Palladio 61^a in Palladio 62^a in Palladio 63^a in Palladio 64^a in Palladio 65^a in Palladio 66^a in Palladio 67^a in Palladio 68^a in Palladio 69^a in Palladio 70^a in Palladio 71^a in Palladio 72^a in Palladio 73^a in Palladio 74^a in Palladio 75^a in Palladio 76^a in Palladio 77^a in Palladio 78^a in Palladio 79^a in Palladio 80^a in Palladio 81^a in Palladio 82^a in Palladio 83^a in Palladio 84^a in Palladio 85^a in Palladio 86^a in Palladio 87^a in Palladio 88^a in Palladio 89^a in Palladio 90^a in Palladio 91^a in Palladio 92^a in Palladio 93^a in Palladio 94^a in Palladio 95^a in Palladio 96^a in Palladio 97^a in Palladio 98^a in Palladio 99^a in Palladio 100^a in Palladio

---

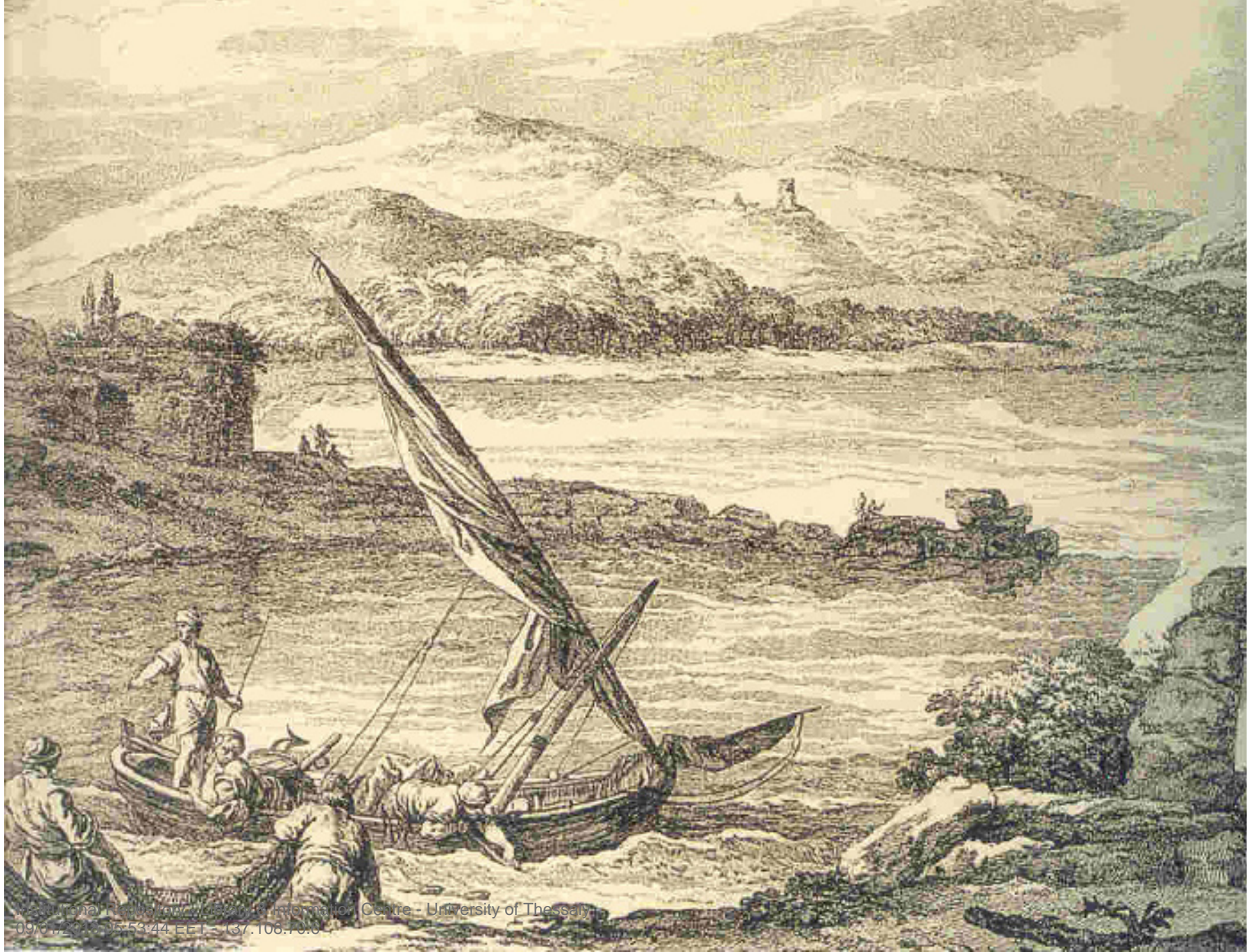
Φάληρο-Ρωμαϊκή και πρωτοχριστιανική εποχή

Στα πρώτα χριστιανικά χρόνια, για την ακρίβεια γύρω στο 50 μ.Χ., δηλαδή 100 περίπου χρόνια πριν από τον Πausanias, πέρασε από την Αθήνα ο Απόστολος Παύλος. Αποβιβάστηκε φυσικά στο λιμάνι του Φαλήρου, (που ήταν εκεί που αργότερα χτίστηκε το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου) και από εκεί πορεύτηκε προς την Αθήνα, ακολουθώντας κάποιο αγροτικό δρόμο.

Φτάνοντας στο σημείο όπου σήμερα υπάρχει η παλαιά εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων, είδε εκεί τους βωμούς που οι Αθηναίοι είχαν αφιερώσει 'τοις αγνώστοις θεοίς' όπως μας λέει ο Πausanias. Βέβαια η ύπαρξη των βωμών στο σημείο εκείνο, είναι μια υπόθεση που στηρίζεται στο γεγονός ότι στην αυλή των Αγίων Θεοδώρων σώζονται ακόμα πεσμένοι κάτω 2 Ιωνικοί κίονες και παλαιότερα λέγεται ότι υπήρχαν και άλλα αρχιτεκτονικά μέλη, που οι περίοικοι τα χρησιμοποιούσαν ως οικοδομικά υλικά.

Τοπογραφία

Η Αττική δεν είναι παρά μια βραχώδης χερσόνησος, στα νότια της οποίας συναντούμε τον τεράστιο φαληρικό όρμο. Η μετατόπιση, τον 5ο αιώνα, των εκβολών του Κηφισού και του Πειραιά προς το φαληρικό όρμο σε συνάρτηση με τις εκβολές του Ιλισσού, δημιούργησαν μια 'γη χθαμαλή' κατά τον Όμηρο δηλαδή έδαφος που βρίσκεται σχεδόν στην επιφάνεια της θάλασσας. Το φαληρικό Δέλτα στο τέλος της Λεωφόρου Συγγρού δεν ήταν παρά ένας ελώδης τόπος στο εσωτερικό του οποίου το έδαφος αποτελείται από μια σειρά λόφων και πτυχώσεων. Ο παραθαλάσσιος δήμος του παλαιού Φαλήρου βρέχεται από τον Σαρωνικό κόλπο και περιβάλλεται από τους δήμους Καλλιθέας, Νέας Σμύρνης, Αγίου Δημητρίου και Αλίμου. Στα όρια του Δήμου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του Ευγενιδείου Ιδρύματος με το Πλανητάριο, το Πάρκο Ναυτικής Παράδοσης με το Θωρηκτό Αβέρωφ και το Πάρκο Παλαιού Φαλήρου. Η λεωφόρος Συγγρού με την νοητή προέκτασή της προς τη θάλασσα, (όρμος Φαλήρου), αποτελεί το δυτικό όριο του Δήμου Παλαιού Φαλήρου με τον Δήμο Καλλιθέας, στον οποίο ανήκε ο Ιππόδρομος. Στα βόρεια συνορεύει με τον Δήμο Ν. Σμύρνης. Η συνοριακή γραμμή ξεκινά από τη συμβολή της λεωφόρου Συγγρού με την οδό Δημοσθένους και συνεχίζεται στη Ναζαίου. Στη συνέχεια κατευθύνεται προς τη θάλασσα επί της Κύπρου, ακολουθεί τη Δαναών και Παμφυλίας και φτάνει στη λεωφόρο

Ε.Βενιζέλου. Ακολουθώντας την Ψαρών και την Αγ. Σοφίας, η νοητή γραμμή φτάνει στο 'τριοθέτι', διαχωρίζοντας τα νεκροταφεία του Παλαιού Φαλήρου, της Νέας Σμύρνης και της Καλλιθέας. Στη συνέχεια η διαχωριστική γραμμή κατεβαίνει στην οδό Σωκράτους, όπου βρίσκεται το όριο του Παλαιού Φαλήρου με τον Δήμο Αγ. Δημητρίου. Έπειτα εισέρχεται στην Κωστή Παλαμά και στη Μ.Σπηλαίου για να ακολουθήσει έναν παραπόταμο- ρέμα Πικροδάφνης- και να συναντήσει την οδό Αισχύλου. Κάνοντας στροφή στην οδό Πυθαγόρα ακολουθεί τον δρόμο προς τη θάλασσα, καταλήγοντας στην Εθελόντων και την Πραξιτέλους, στα όρια πλέον με τον Δήμο Αλίμου. Ακολουθώντας το ρέμα της Πικροδάφνης, η νοητή αυτή γραμμή διασταυρώνεται με την αχανή λεωφόρο Ποσειδώνος, η οποία με τη σειρά της εκτείνεται νοερά προς τον Σαρωνικό κόλπο.

Πρόταση ανάπλασης περιοχής

Ο Φαληρικός Όρμος είναι η φυσική διέξοδος του λεκανοπεδίου της Αθήνας στο Σαρωνικό, όπου ο κάτοικος της πυκνοδομημένης Αθήνας έχει τη δυνατότητα επαφής με το υγρό στοιχείο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1970 ο Όρμος καταστρέφεται στο όνομα της τουριστικής ανάπτυξης με εκτεταμένες επιχωματώσεις, την κατασκευή της μαρίνας Φλοίσβου, της υπερυψωμένης Λ. Ποσειδώνος και του ΣΕΦ, ενώ το απαραίτητο αντιπλημμυρικό κανάλι δεν έχει κατασκευαστεί μέχρι σήμερα.

Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 συνδέθηκε με ένα μεγάλο κομμάτι έργων μεταφορικής υποδομής (επεκτάσεις μετρό, τραμ, κυκλοφοριακοί κόμβοι). Χρηματοδοτήθηκε επίσης, μεγάλος αριθμός έργων υποδομής και ολυμπιακών εγκαταστάσεων από το δημόσιο, το οποίο έδωσε τη γη και τους οικονομικούς πόρους. Σε αυτά συγκαταλέγονται τα έργα που βρίσκονται σήμερα σε διαδικασία εκποίησης σε μεγαλοεπιχειρηματίες. Τέλος, στο πλαίσιο εξωραϊσμού της πόλης των Αθηνών ολοκληρώθηκε ένας μεγάλος αριθμός αναπλάσεων (ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων, διαμόρφωση κεντρικών πλατειών κ.λ.π).

Όλα αυτά που συνέβησαν είχαν σκοπό να προσελκύσουν κόσμο στη περιοχή. Το επιχείρημα αυτό από τον περίπατο που καναμε στη περιοχή παρατηρήσαμε ότι δεν ισχύει αφού η

απουσία των ανθρώπων γίνεται κάτι παραπάνω από αισθητή. Ελάχιστα από αυτά τα έργα ήταν αναγκαίες δημόσιες υποδομές για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών και τη καλή λειτουργία της πόλης. Μετά το πέρας των Ολυμπιακών αγώνων τα έργα αυτά εγκαταλείφθηκαν και οι περιοχές που το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα έσφυζαν από ζωή τώρα έχουν ερημώσει. Διογκώθηκαν έτσι τα προβλήματα του αστικού χώρου. Ενώ κανονικά χιλιάδες πολίτες θα έπρεπε να ανακαλύψουν ένα μοναδικό χώρο για περίπατο και επαφή με τη θάλασσα, η περιοχή ήταν ένα εγκαταλελειμένο τοπίο με παντελή απουσία χρήσεων.

Ταυτόχρονα το παραλειακό μέτωπο του δέλτα του Φαλήρου έχει αποκοπεί από τον υπόλοιπο αστικό ιστό λόγω της ύπαρξης της λεωφόρου Ποσειδώνος. Μια από τις λίγες διεξόδους των ανθρώπων προς τη θάλασσα είναι η εσπλανάδα. Παρόλα αυτά η κίνηση πάνω σε αυτό τον άξονα είναι μειωμένη έως μηδαμινή. Αυτό συμβαίνει γιατί η εσπλανάδα δεν έχει καμία ουσιαστική κατάληξη αλλά ούτε και κάποια ενδιάμεση χρήση και στάση. Άρα απουσιάζει το κίνητρο για να ακολουθήσει ο άνθρωπος αυτή τη διαδρομή αλλά και να καταλήξει στη περιοχή του Δέλτα. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μας στη περιοχή βιώσαμε έντονα το στοιχείο της απουσίας της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Υπήρξε λοιπόν έντονη ανάγκη να δημιουργηθεί στη περιοχή ένας πόλος έλξης, ικανός να δώσει ζωή στο χώρο αυτό και να προσφέρει στους κατοίκους της έναν τόπο εκτόνωσης και διεξόδου από τον αστικό ιστό της πόλης. Το πρώτο σημείο που εστιάσαμε ήταν ο τρόπος με τον οποίο τελειώνει η εσπλανάδα στο νερό, ο οποίος θεωρήθηκε αρκετά απότομος και αδιάφορος σε σχέση με τη διαδρομή που ακολουθήσαμε μέχρι εκεί. Προσπάθεια έγινε προκειμένου στο τέλος της εσπλανάδας να δημιουργηθεί ένας πόλος έλξης για το κοινό κάτι που θα δώσει ζωή σε αυτή τη διαδρομή αλλά ταυτόχρονα θα υπάρχει κάτι που θα σε περιμένει στο τελείωμα της. Πρώτη μας κίνηση ήταν η προέκταση της εσπλανάδας μέχρι τον απέναντι λόφο, κάτι που θεωρήθηκε αρκετά σκληρό στο ήδη επιβαρυσμένο αστικό τοπίο. Αποφασίσαμε να διατηρήσουμε ανέπαφους τους δύο λόφους μιας και αποτελούσαν το μοναδικό φυσικό στοιχείο και θεωρήθηκαν 'ιεροί' αν αναλογιστούμε την ύπαρξη του αρχαίου νεκροταφείου του Φαλήρου. Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα να επικεντρωθούμε στο όριο που δημιουργείται ανάμεσα σε θάλασσα και εσπλανάδα και να δημιουργήσουμε ένα κίνητρο που θα αύξανε την επισκεψιμότητα του ορίου αυτού. Η αρχική μας πρόθεση για την προέκταση της εσπλανάδας δε διαγράφεται μιας και αυτή συνεχίζει με διαφορετικό πλέον χαρακτήρα διασχίζοντας τη μαρίνα και καταλήγοντας στην απέναντι όχθη. Οι νοητές γραμμές που

δημιουργούνται από την εσπλανάδα και το ντόκο αποτέλεσαν τις βασικές χαράξεις της δημιουργίας της επέμβασης μας. Το σχήμα που προέκυψε παρέπεμπε σε ένα 'χωνί' το οποίο ήταν έτοιμο να προσελκύσει και να απορροφήσει κάθε επισκέπτη που είχε γραμμή κίνησης από την εσπλανάδα προς το Φαληρικό όρμο. Η ύπαρξη της τεχνητής δεντροστοιχείας στο τελείωμα της εσπλανάδας ήταν το αρχικό ερέθισμα που σε συνδυασμό με τα κατάρτια των ιστιοφόρων πλοίων μας ώθησαν στο σχεδιασμό ενός καννάβου πασσάλων 10X10 μέσα στο νερό οι οποίοι στη συνέχεια αποτέλεσαν θεμέλια στήριξης του 'αιωρούμενου' ναυτικού μουσείου. Η διάθεση μας να τοποθετήσουμε σκάφη-εκθέματα μέσα στο κτίριο είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία εγκοπών οι οποίες φιλοξενούν και εκθέτουν πλοία ακουμπισμένα στο φυσικό τους στοιχείο. Οι εγκοπές ανάλογα με το μέγεθος τους δέχονται 2 και 4 σκάφη αντίστοιχα. Το μουσείο λειτουργεί σαν όριο αλλά και σαν προέκταση της εσπλανάδας. Πλέον η προέκταση της εσπλανάδας έχει διττό χαρακτήρα. Λειτουργεί σαν ένωση δύο απέναντι όχθων ενώνοντας τη περιοχή επέμβασης με την Τριήρης και το Θωρηκτό Αβέρωφ ενώ ταυτόχρονα αποτελεί ημιυπαίθριο χώρο του μουσείου όπου το κοινό έχει τη δυνατότητα να παρατηρεί δεξιά και αριστερά του άξονα κίνησης δεμένα σκάφη-εκθέματα. Πάνω στο διάδρομο αυτό βρίσκεται και η είσοδος για το ναυτικό μουσείο. Προκειμένου να εισαχθεί

ο επισκέπτης στο μουσείο είναι αναγκασμένος πρώτα να 'βυθιστεί' στο χώρο υποδοχής και στη συνέχεια να αναδυθεί στο κέντρο του μουσείου. Με τον ίδιο τρόπο, της βύθισης και της ανάδυσης, λειτουργούν η βιβλιοθήκη και το αμφιθέατρο μέρη των οποίων είναι βυθισμένα στο νερό. Το κτιριολογικό πρόγραμμα περιλαμβάνει χώρους περιοδικής έκθεσης, χώρο μόνιμης έκθεσης, τη διοίκηση-διεύθυνση του μουσείου, χώρο με εκπαιδευτικό χαρακτήρα-μοντελισμού, βιβλιοπωλείο, καφέ-εστιατόριο, χώρο εικονικής πλοήγησης σκαφών και χώρο συντήρησης εκθεμάτων. Ένας μεγάλος διάδρομος διατρέχει όλο το μήκος του κτιρίου και οι χώροι που προαναφέρθηκαν παρατίθενται δεξιά και αριστερά του. Η συνολική έκταση του κτιρίου είναι 7400 τ.μ.

Πριν από την είσοδο στο μουσείο θεωρήσαμε ότι απαραίτητη θα ήταν η δημιουργία ενός χώρου-χώρων εκτόνωσης. Ετσι σχεδιάστηκαν τρεις πλατείες συνολικής έκτασης 19.000 τ.μ, μία στη θέση της τεχνητής δενδροστοιχείας και δυο εκατέρωθεν της. Κάθε μια με βάση τη χρήση που καλύπτει αποκτά το δικό της μοναδικό όνομα. Ξεκινώντας από τη μεριά της θάλασσας συναντούμε τη 'γυάλινη πλατεία', τη 'πλατεία του νερού' και τη 'πλατεία της έκθεσης'.

Συνεχίζοντας τη διαδρομή από τις πλατείες στον

ημιυπαίθριο διάδρομο του μουσείου με κατεύθυνση στην απέναντι όχθη συναντάται μια γέφυρα-διακοπή της πορείας, η οποία λειτουργεί σαν η μοναδική είσοδος των πλοιαρίων στην μαρίνα. Ανοίγει μια φορά κάθε ώρα για να περάσουν οι βάρκες και τα ιστιοπλοικά.

Η εσπλανάδα θα μπορούσαμε να πούμε πλέον ότι εκτός από μια διαδρομή για έναν αστικό περίπατο αποτελεί και έναν άξονα πάνω στον οποίο παραθέτονται πολιτιστικές, μουσειακές και αθλητικές δραστηριότητες. Συγκεκριμένα τη λυρική σκηνή και τη βιβλιοθήκη η οποία θα ολοκληρωθεί το 2015, το κλειστό γήπεδο του ΤΑΕ KWON DO και τέλος το Ναυτικό μουσείο.

Εκτός από τον επαναπροσδιορισμό της εσπλανάδας σε πολιτιστικό άξονα εκπονήσαμε σχέδιο για την ανάπλαση του παραλιακού μετώπου της μαρίνας του φαλήρου. Η κατάσταση που παρατηρήσαμε ήταν μια άτακτη τοποθέτηση σκαφών το ένα δίπλα στο άλλο και απουσία μέσων που διευκολύνουν την πρόσδεση αυτών στο ντόκο. Το νέο λιμάνι αποτελείται από επίπεδα ύψους 25 εκατοστών τα οποία ξεκινούν από τη στάθμη της θάλασσας μέχρι το επίπεδο του δρόμου που διασχίζει τη περιοχή. Πάνω στο λιμάνι συναντούμε δύο αρσενάλι μουσειακού χαρακτήρα μέσα στα οποία εισέρχονται σκάφη που αποτελούν μέρος της έκθεσης και

αναπαριστάται ένας υποτυπώδης τρόπος συντήρησης αυτών.

Τα σκάφη των ιδιωτών τις μέρες εκείνες μεταφέρονται και δένονται σε άλλες προβλεπόμενες θέσεις.

Θα θεωρούσαμε τους εαυτούς μας αρκετά ρομαντικούς αν πιστεύαμε ότι με βάση την ελληνική πραγματικότητα μόνο το ναυτικό μουσείο θα ήταν ικανό να προσελκύσει και να αναζωογονήσει τη περιοχή, πράγμα που δε συνέβαινε μέχρι τότε με την ύπαρξη και των ολυμπιακών εγκαταστάσεων αλλά και του μουσείου-καραβιού θωρηκτού Αβέρωφ. **Ενα στοιχείο που έλκει τον άνθρωπο είναι οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες.** Ετσι αποφασίσαμε να εντάξουμε στο πλέον διαμορφωμένο παραλιακό μέτωπο και πάνω από τη μαρίνα δραστηριότητες καφέ και εστιατορίου σε επανάληψη θέλοντας να πετύχουμε έναν άξονα χαλάρωσης και στάσης. Στο τέλος αυτής της ζώνης και πίσω από τα αρσενάλι τοποθετείται ένα διώροφο κτίριο με γραφειακούς χώρους γενικής επίβλεψης και διοίκησης του λιμανιού αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Φιλοξενεί χρήσεις λιμεναρχείου, ιατρείου, διοικητικά γραφεία, αντιπροσωπείες εταιρειών σκαφών καθώς και γραφεία ενοικίασης σκαφών για τουριστική και ψυχαγωγική χρήση.

Τέλος προτείνουμε στο δέλτα του Φαλήρου να μεταφερθεί και να πραγματοποιείται η Πανελλήνια έκθεση σκαφών. Με αυτό τον τρόπο όλη η περιοχή αποτελεί ένα έκθεμα μιας και σκάφη παρατίθενται από το λιμάνι μέχρι και τις πλατείες.

Κτιριολογικό Πρόγραμμα

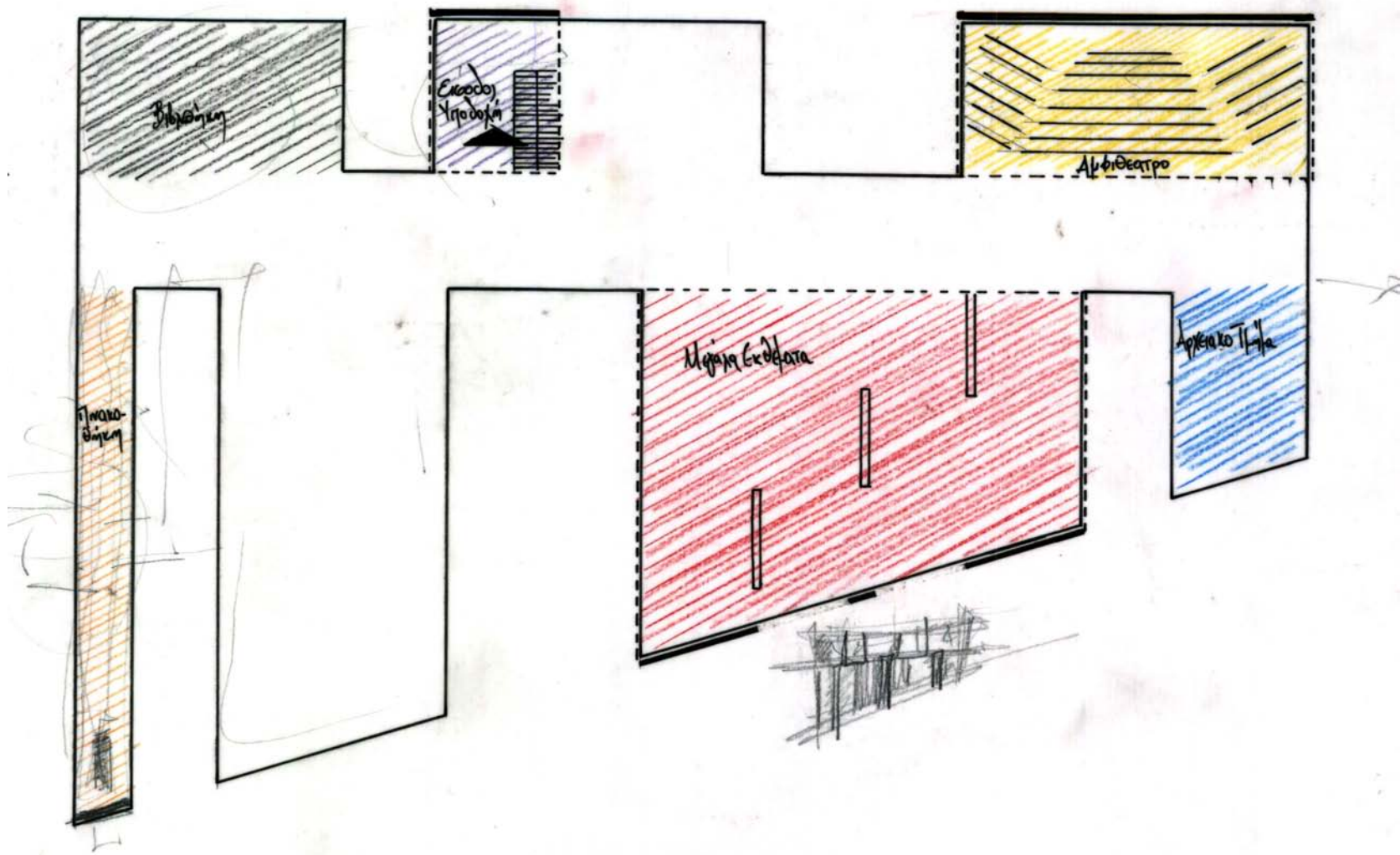

Μουσείου

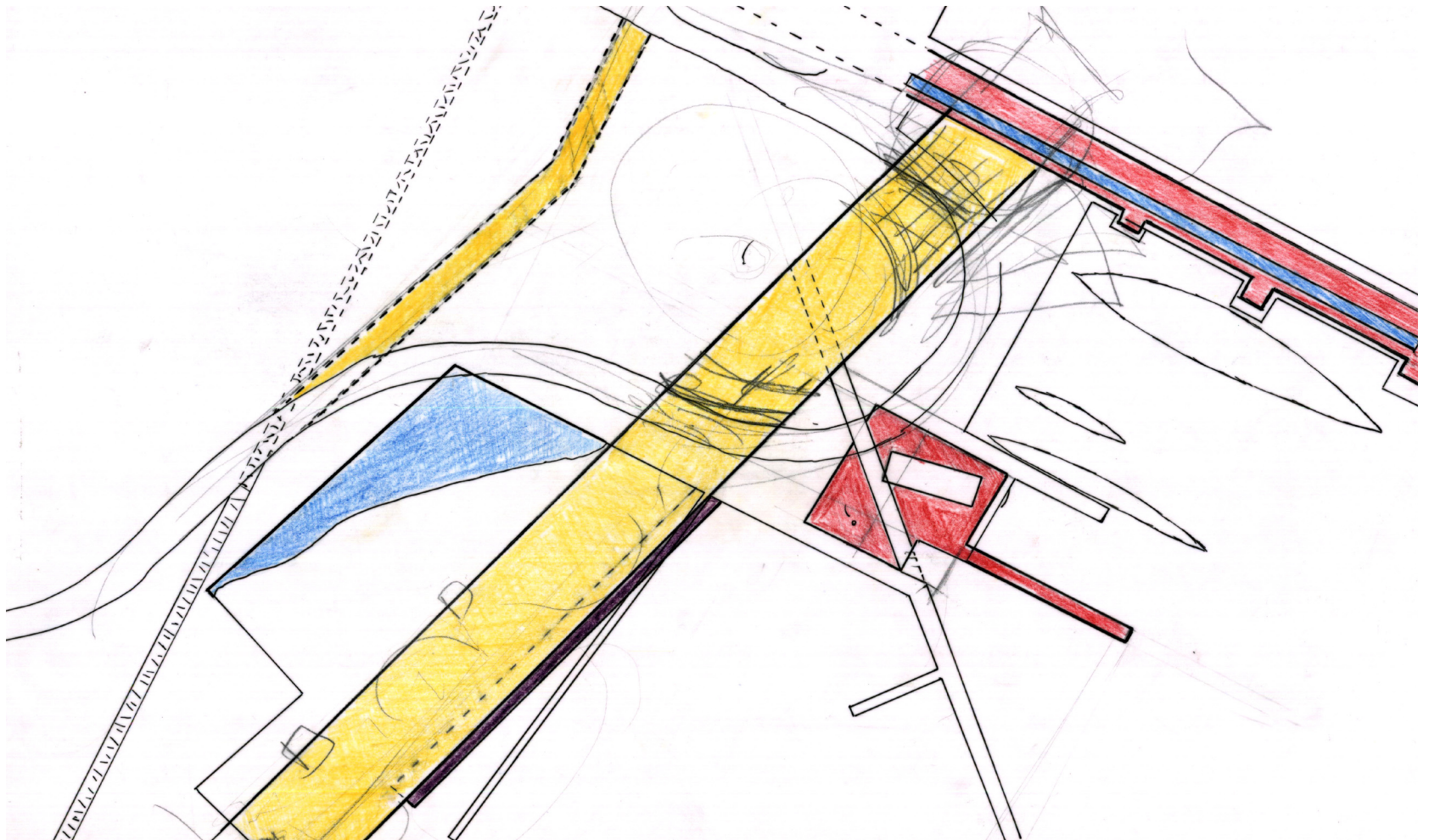
1. Εκθεσιακοί χώροι μόνιμης έκθεσης.....	520τ.μ.
2. Εκθεσιακοί χώροι περιοδικής έκθεσης.....	1460τ.μ.
3. Χώρος έκθεσης φωτογραφίας.....	360τ.μ.
4. Χώροι αποθήκευσης.....	145τ.μ.
5. Χώροι συντήρησης.....	825τ.μ.
6. Χώρος συνεδρίων-αμφιθέατρο.....	560τ.μ.
7. Βιβλιοθήκη-αναγνωστήρια.....	920τ.μ.
8. Βιβλιοπωλείο.....	320τ.μ.
9. Χώρος εικονικής πλοήγησης.....	215τ.μ.
10.Εργαστήριο μοντελισμού.....	240τ.μ.
11.Χώρος υποδοχής.....	375τ.μ.
12.Γραφεία διοίκησης-διεύθυνσης.....	240τ.μ.
13.Χώρος μηχανολογικού εξοπλισμού.....	520τ.μ.
14.Χώροι υγιεινής.....	115τ.μ.
15.Καφέ-εστιατόρια.....	590τ.μ.

Παρεμβάσεις στην περιοχή

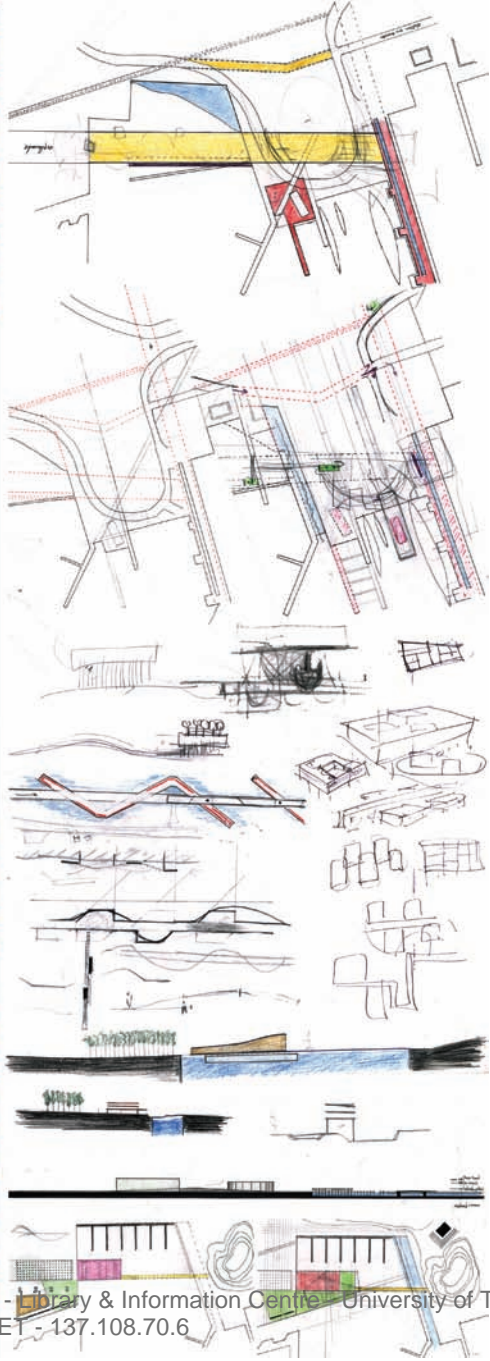
1. Καφέ - εστιατόρια.....	600τμ
2. Αρσενάλι.....	1640τ.μ.
3. Κτίριο γενικής διοίκησης λιμένος.....	460τ.μ.
4. Πλατεία έκθεσης.....	10600τ.μ.
5. Πλατεία νερού.....	3840τ.μ.
6. Πλατεία γυάλινη.....	4020τ.μ.

Προσχέδια

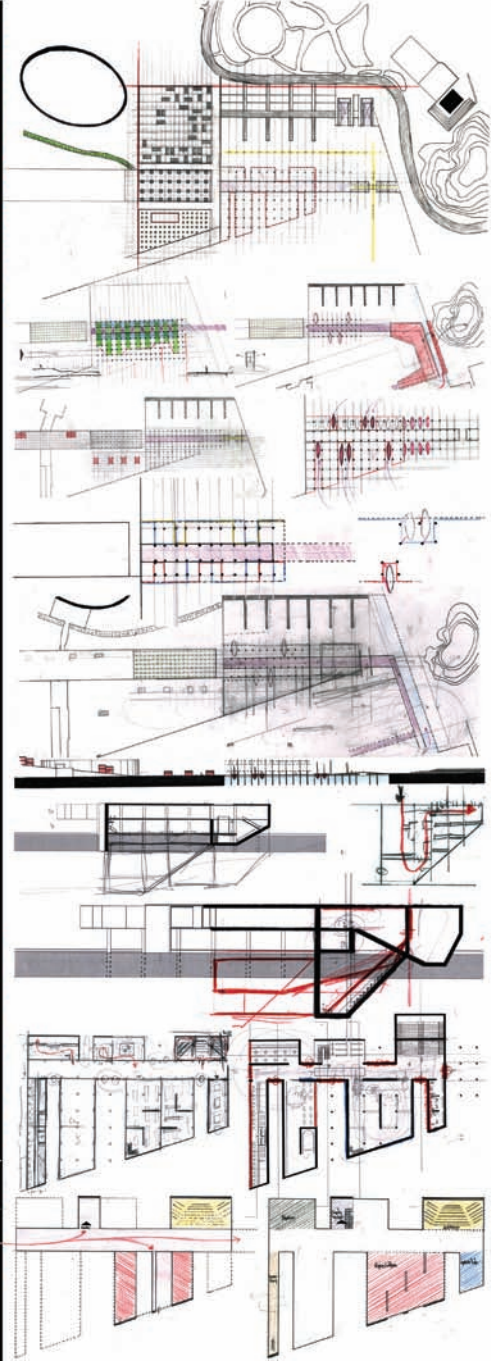

ΠΡΟΣΧΕΔΙΑ

ανάπτυξη χαρακτήρα περιόχης

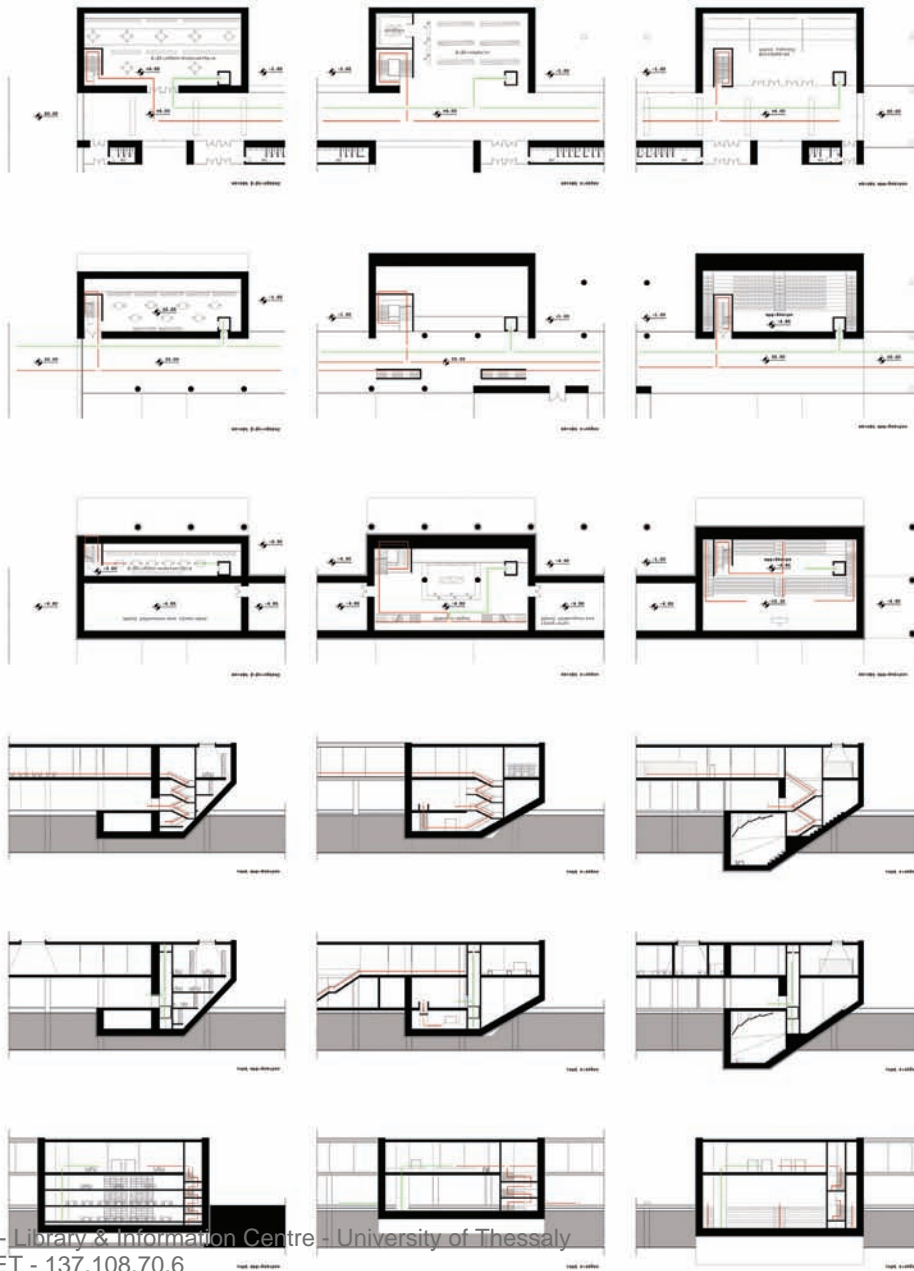
ΠΡΟΣΧΕΔΙΑ

εργασία στο κτίριο

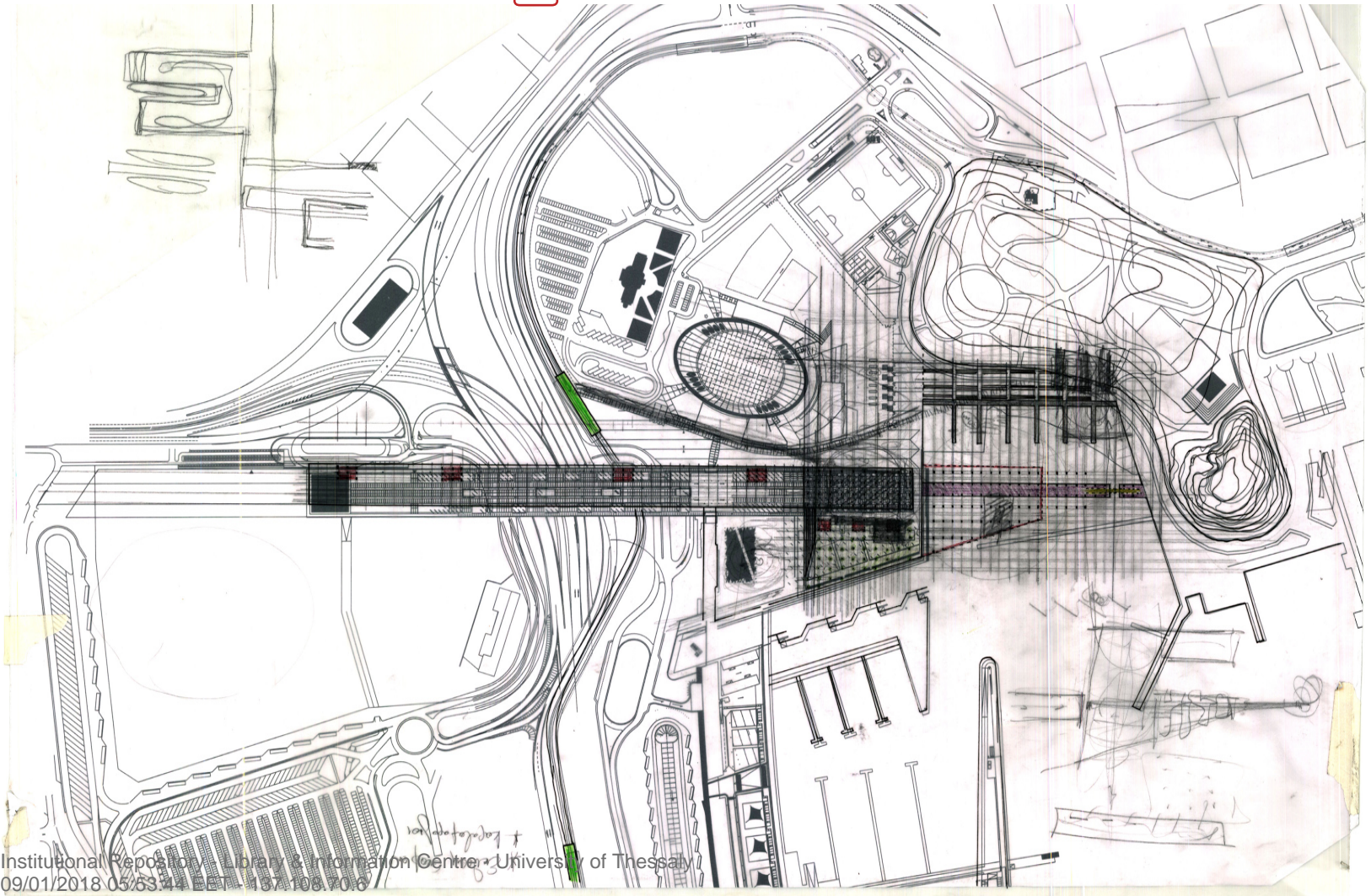

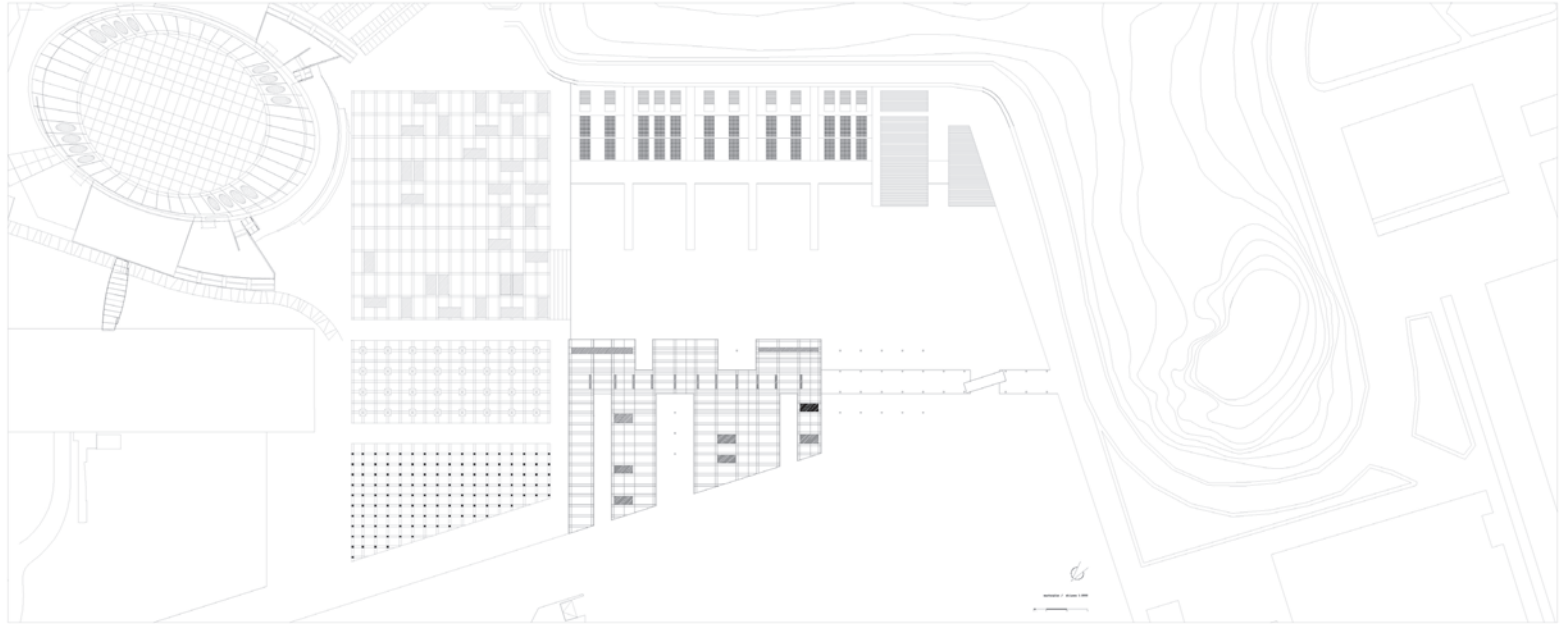

Masterplan

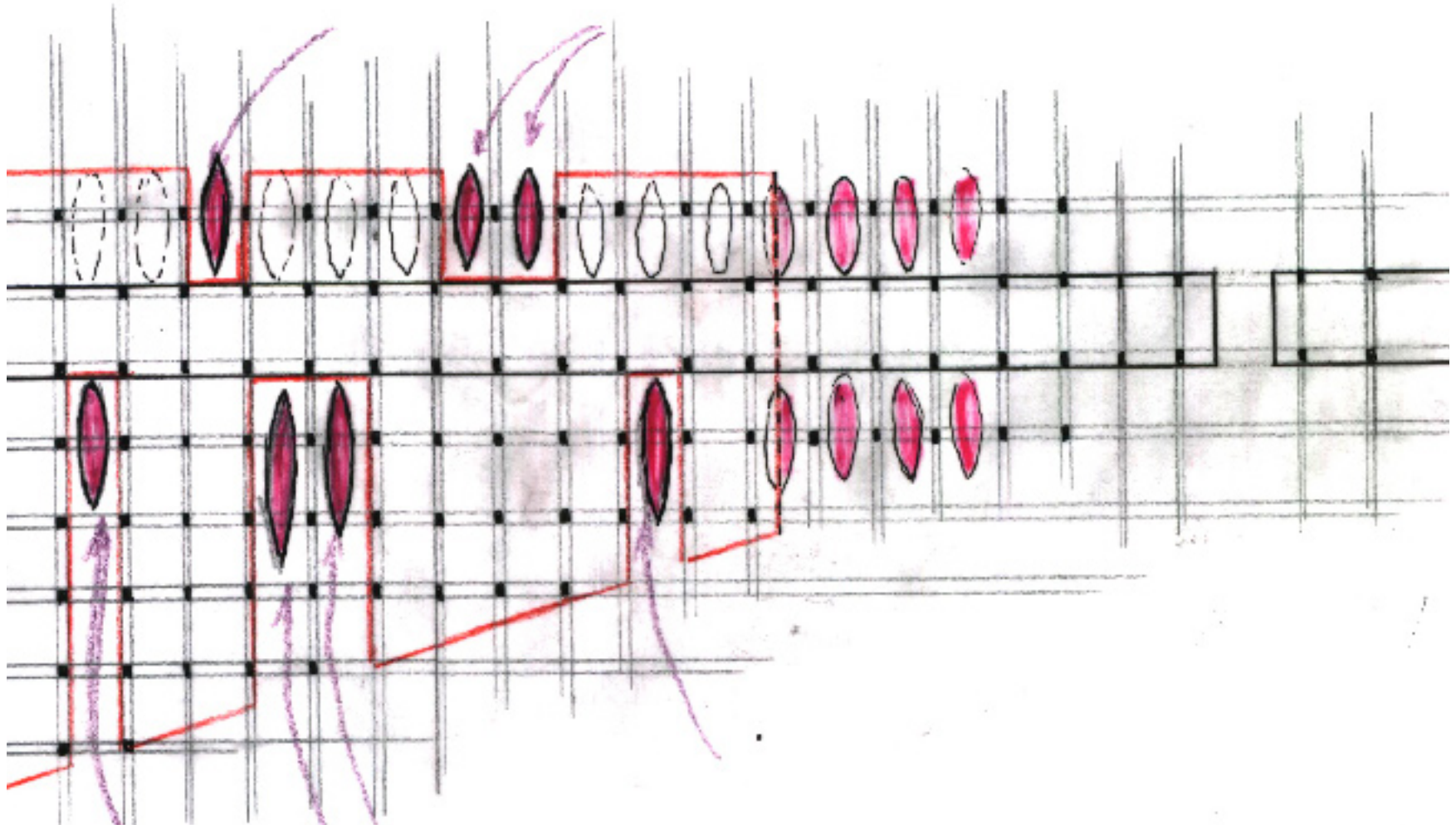
κλίμακα 1/2000

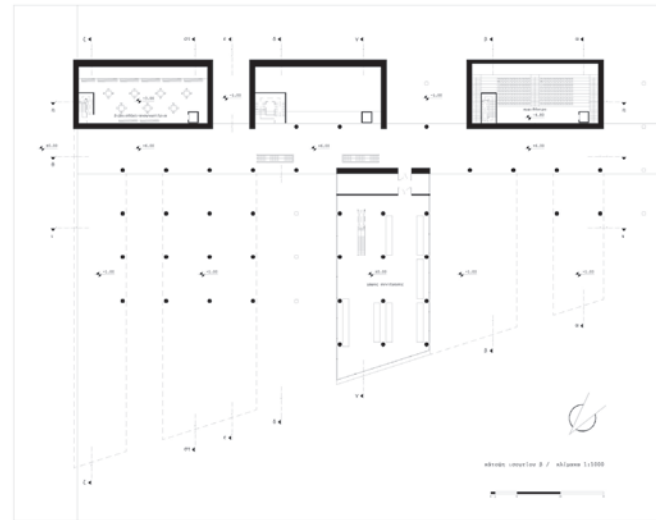
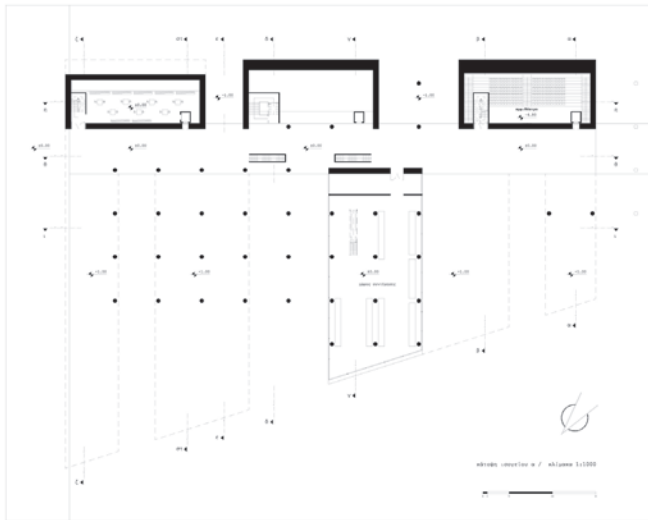

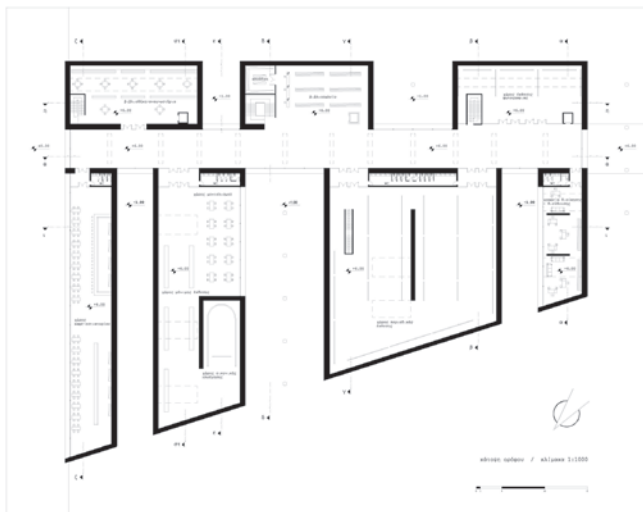
Κατόψεις

κλίμακα 1/1000

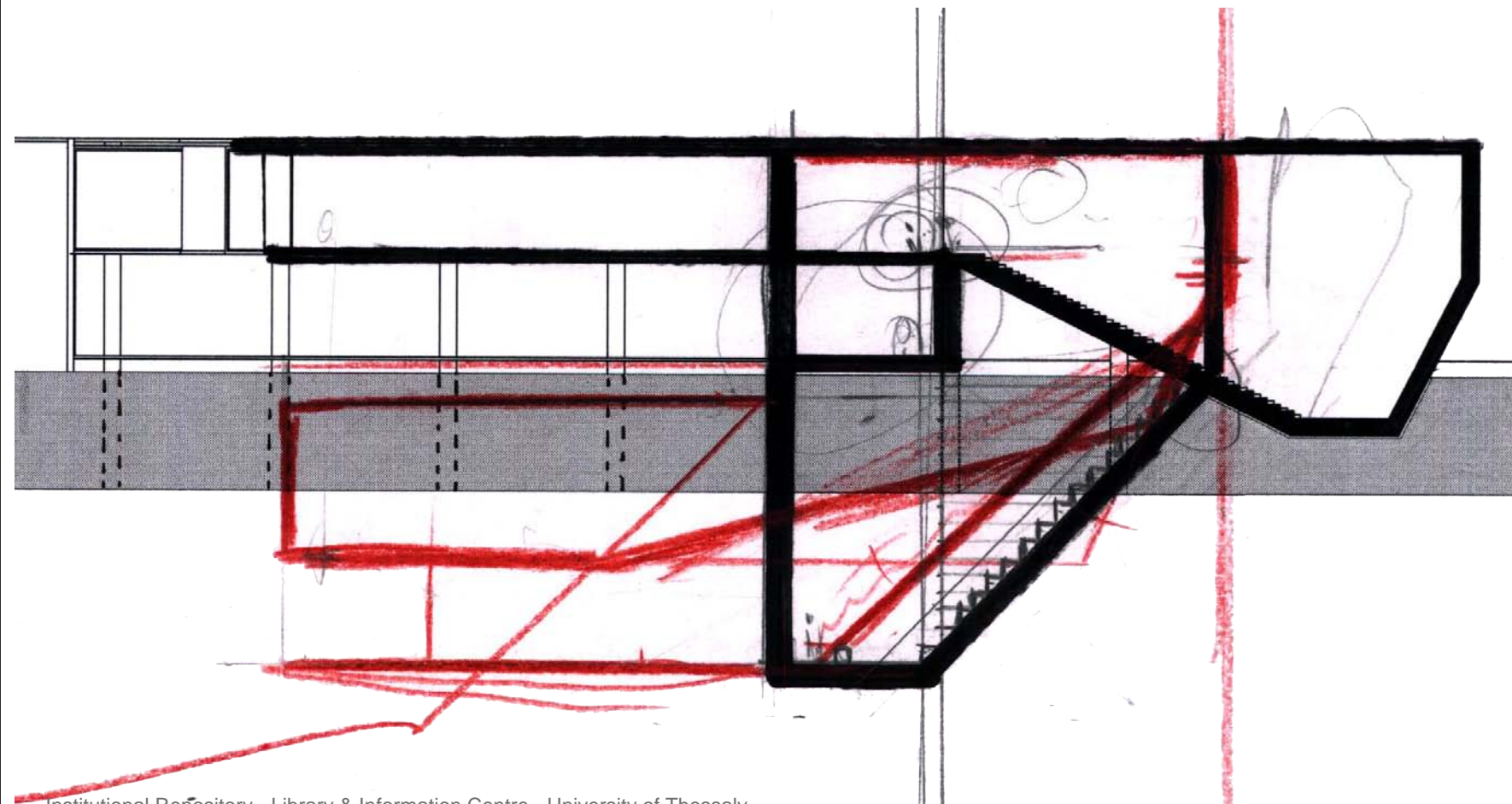

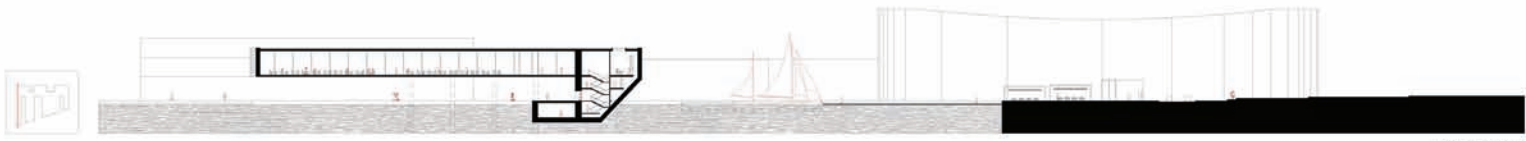
Τομέας

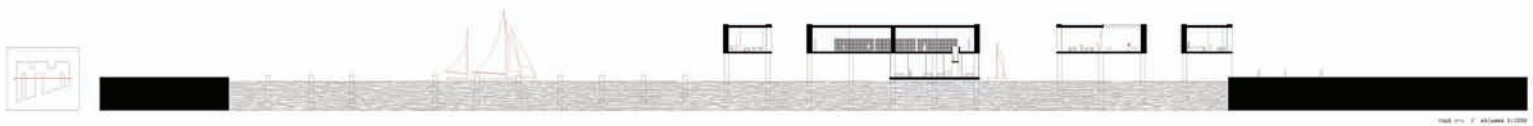
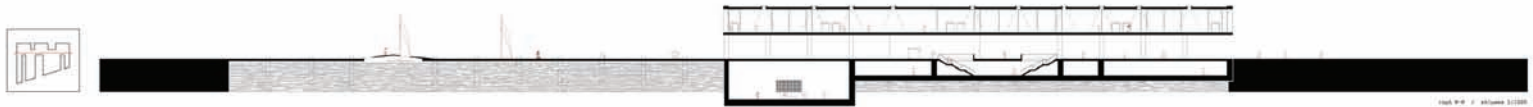
κλίμακα 1/1000

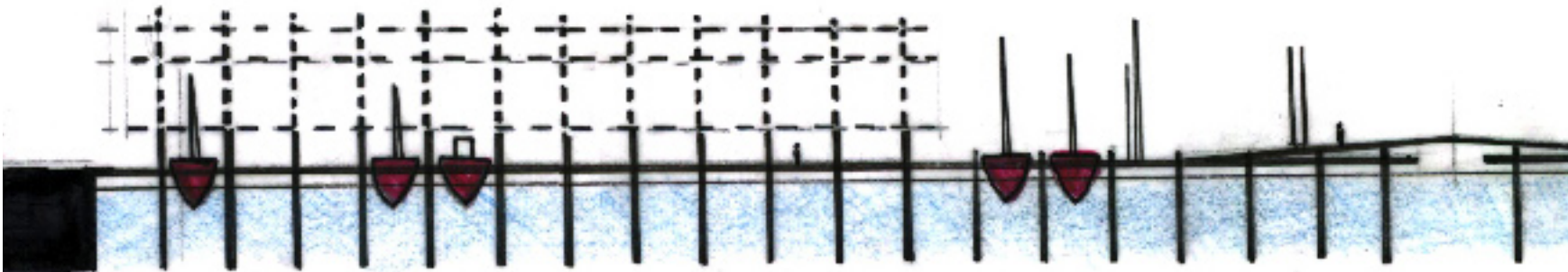
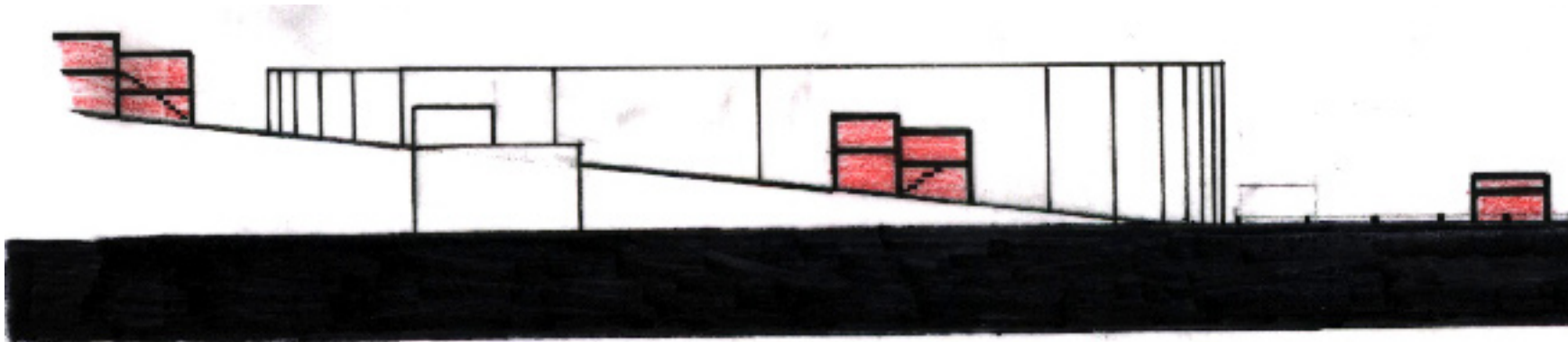

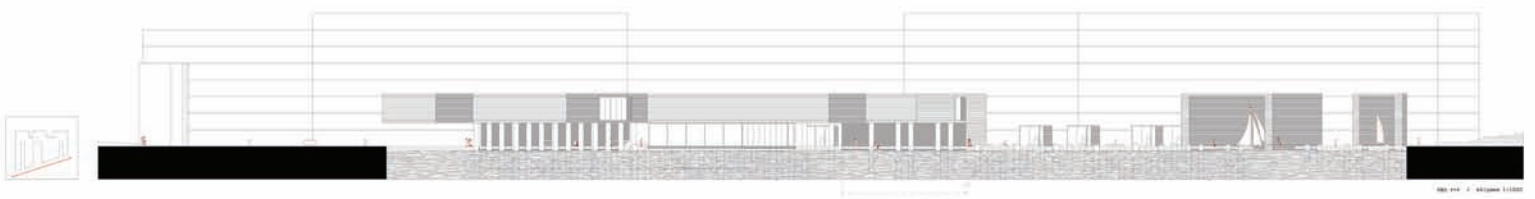
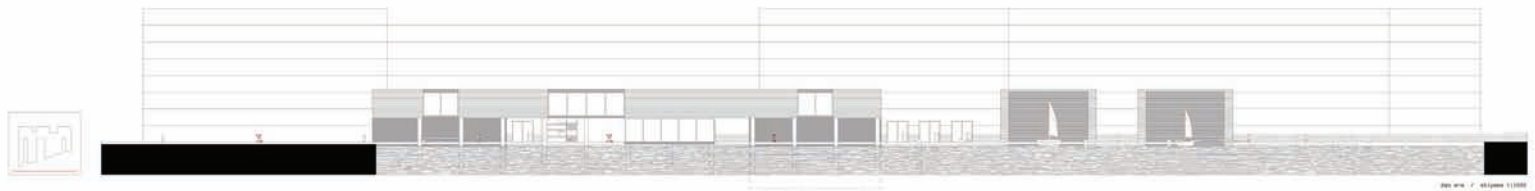

ΨΕΙΣ

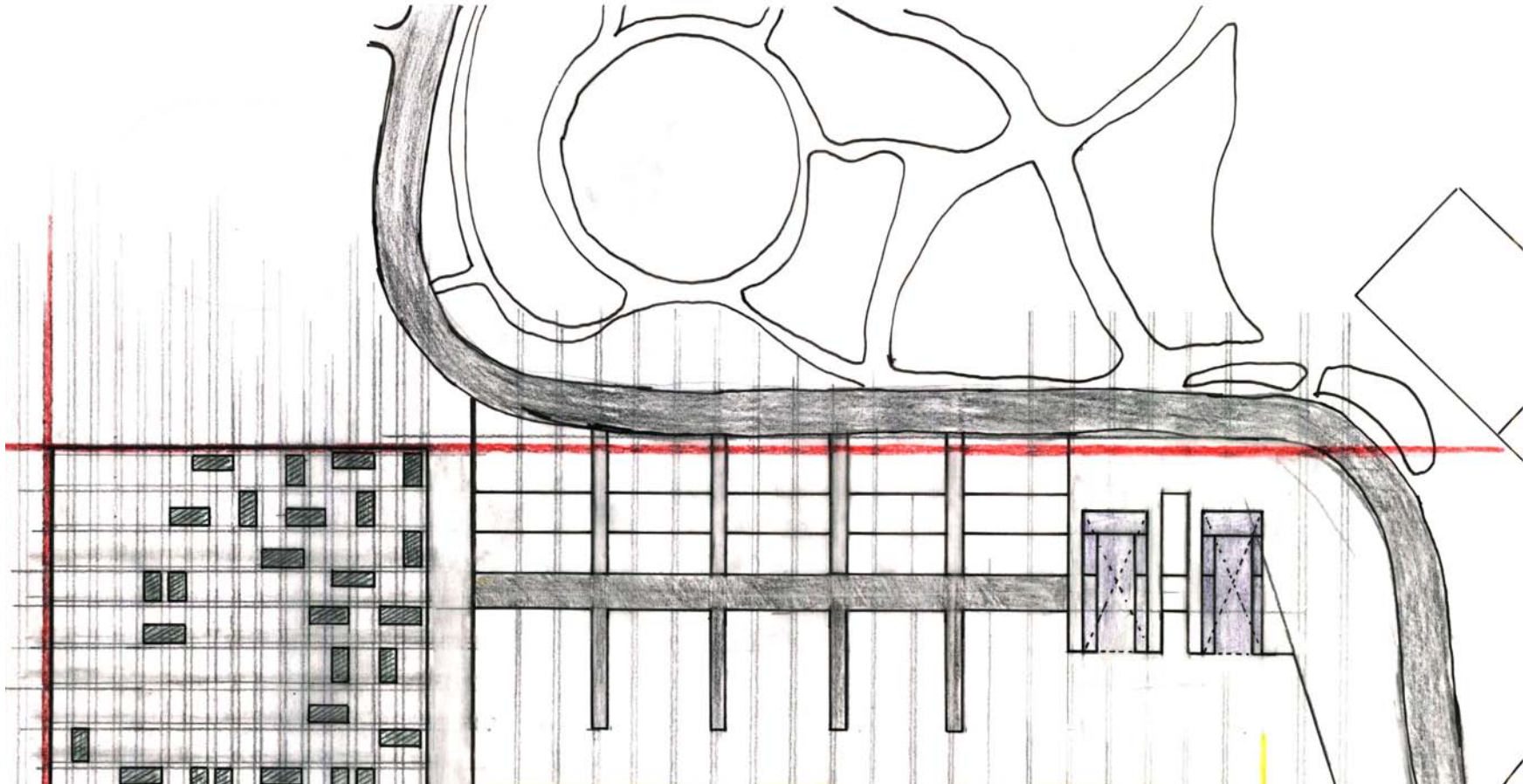
κλίμακα 1/1000

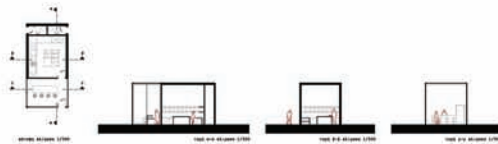

Παρεμβασεις

κλίμακα 1/500

καφε - εστιατόριο

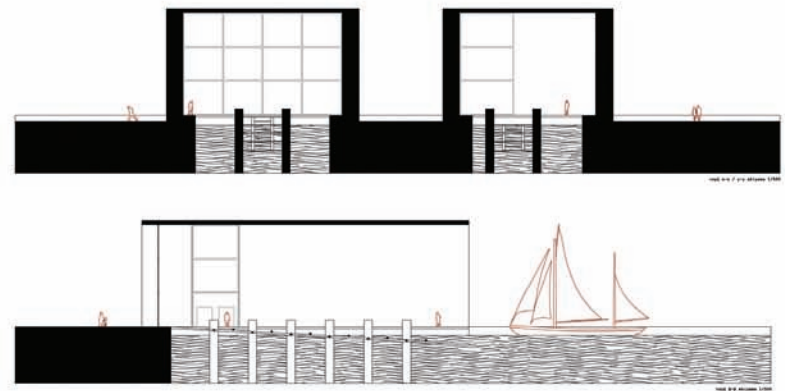
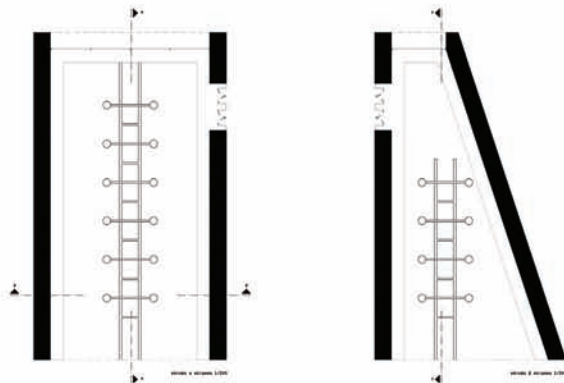
στέγαστρα καφέ - εστιατορίου

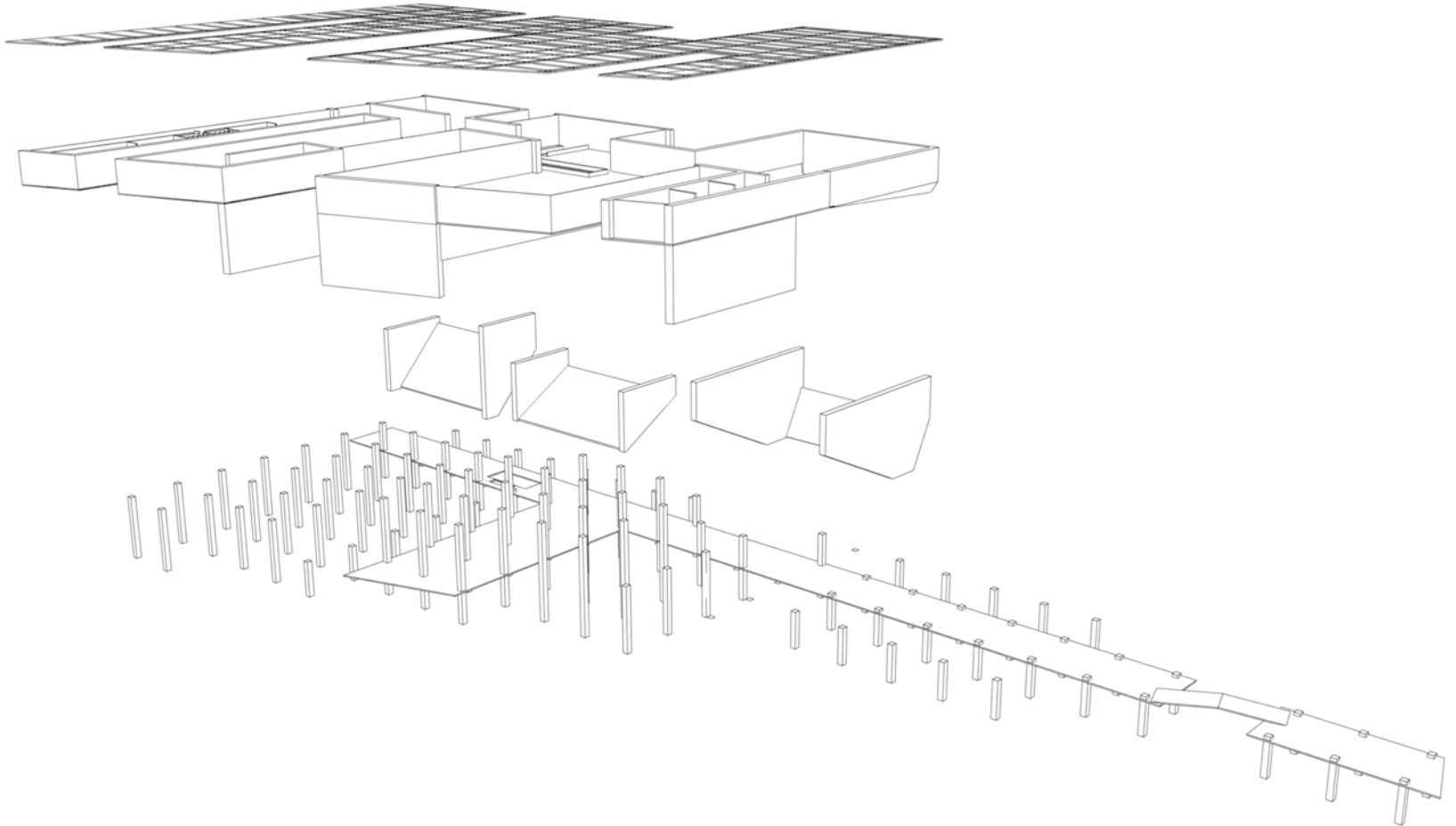
κτίριο γενικής διοίκησης λιμένος

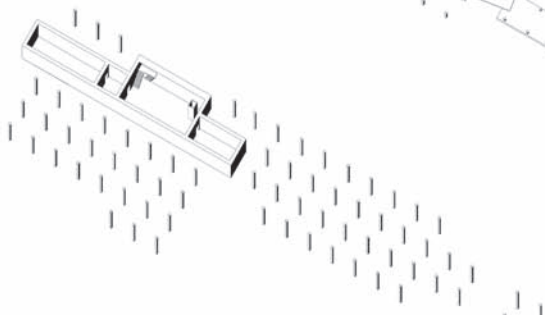
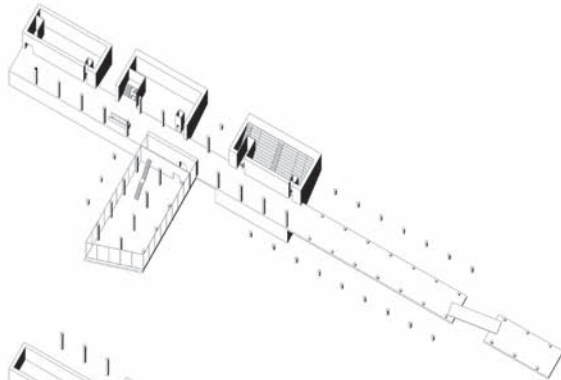
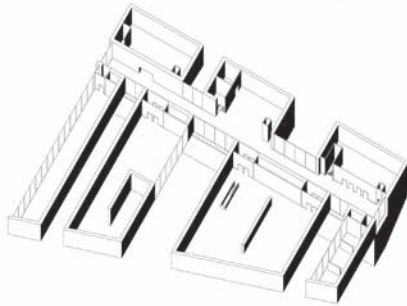
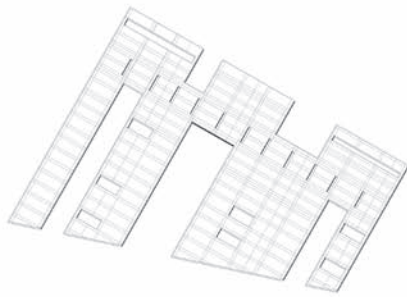
αρσενάλι

Αξονομετρικό

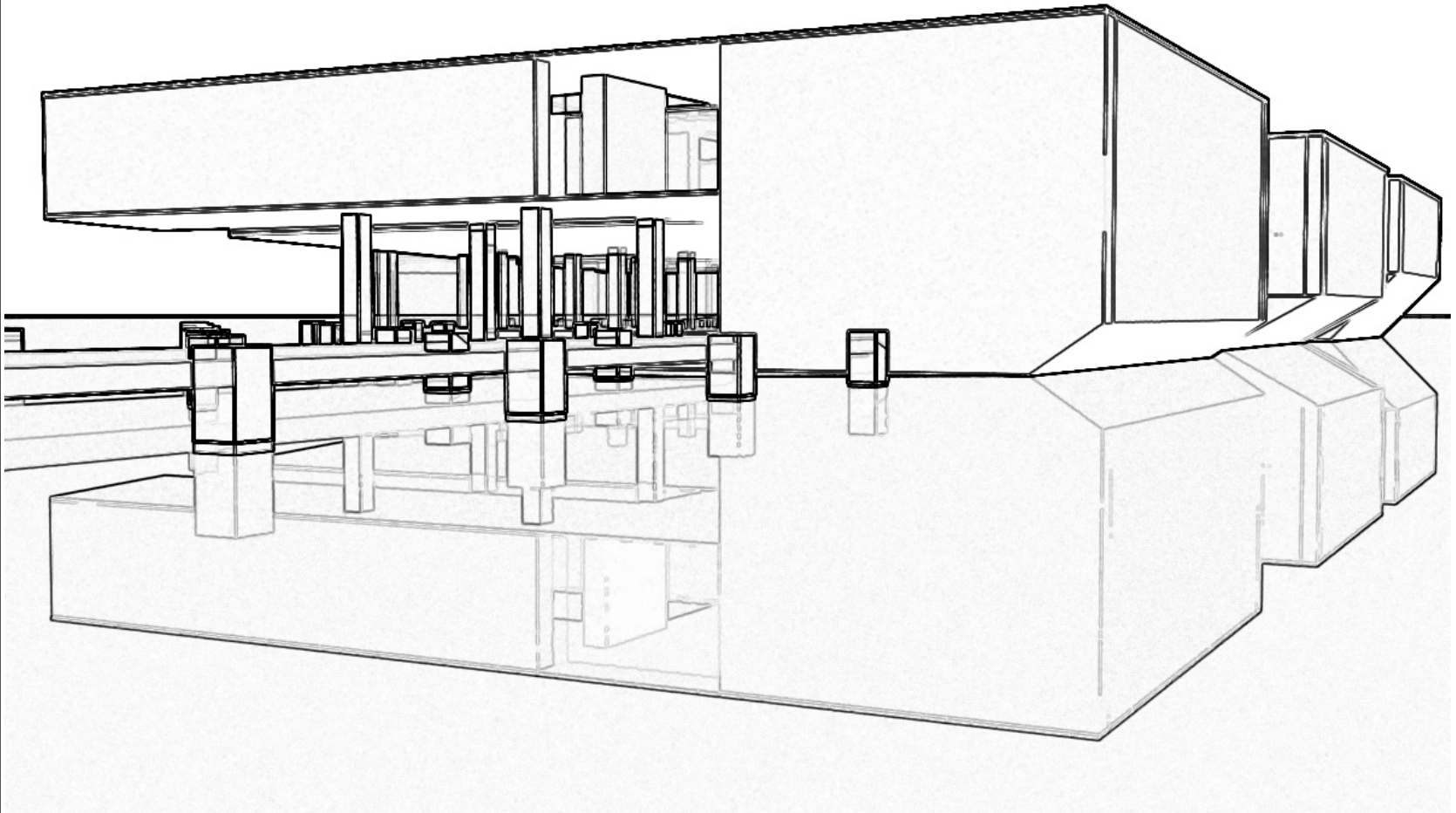

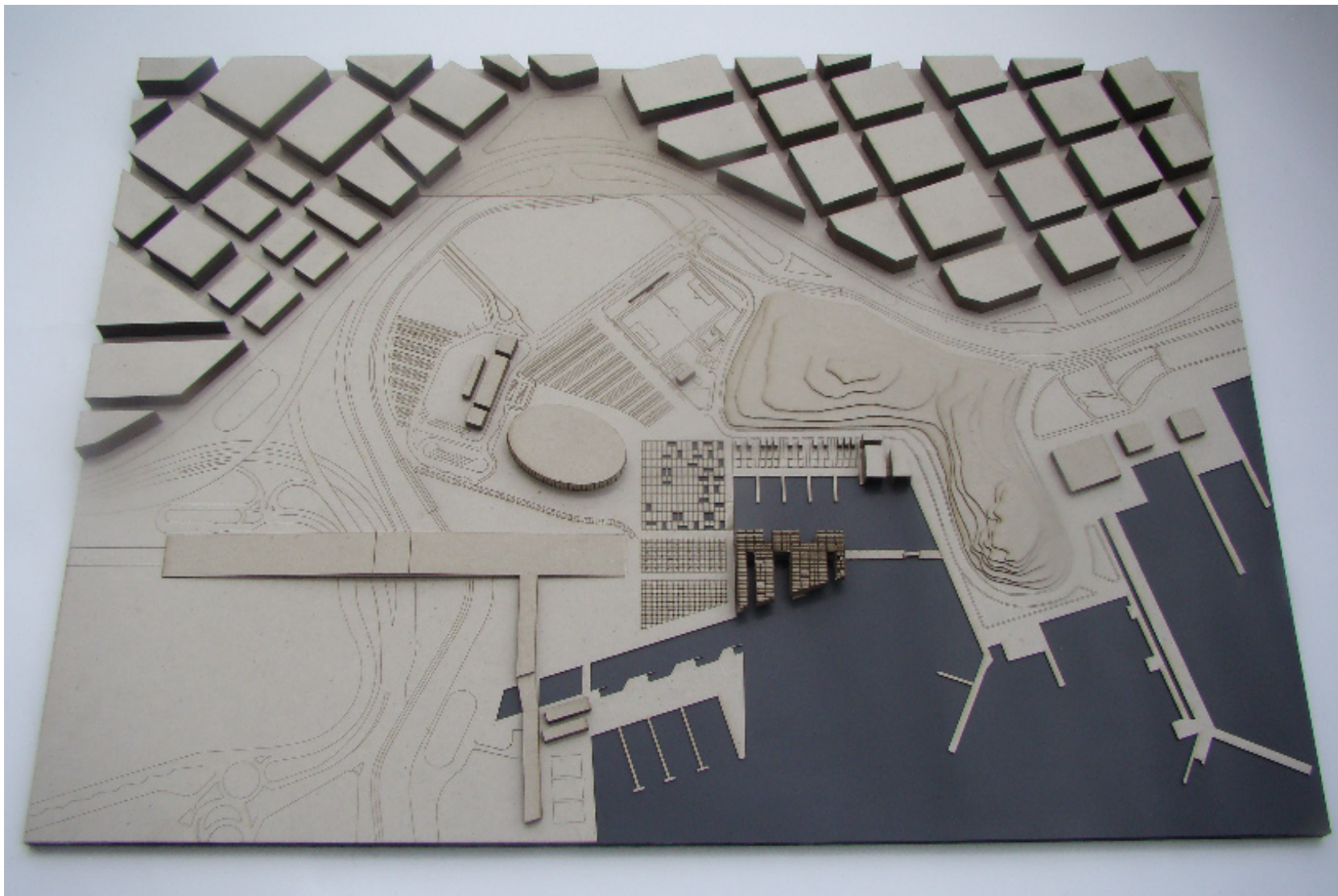

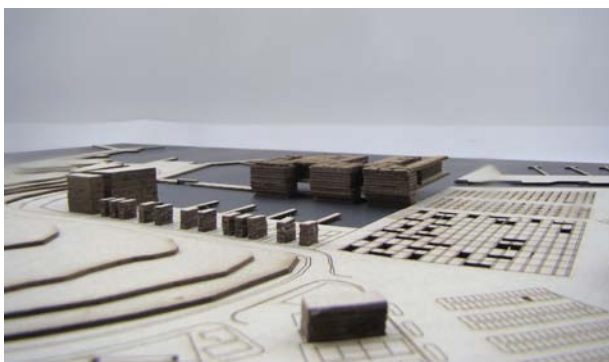
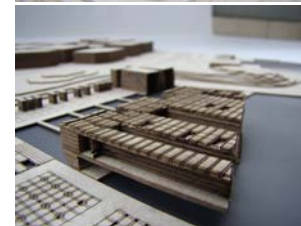
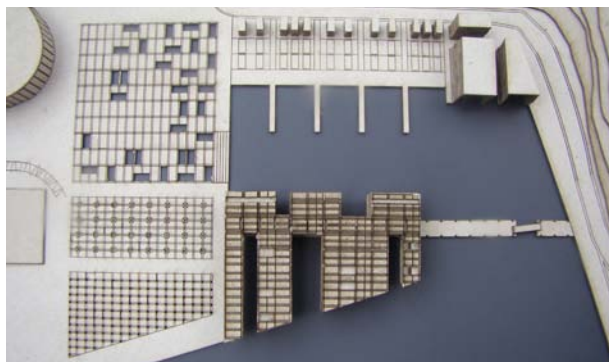
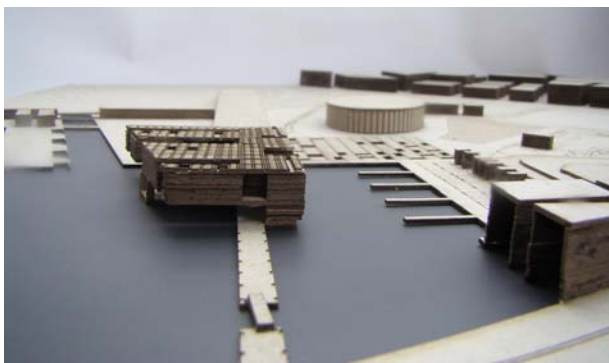

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

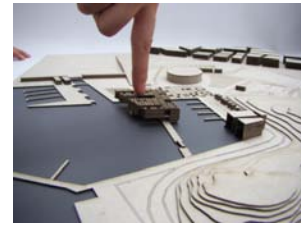
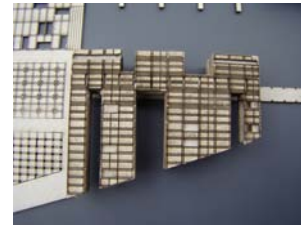
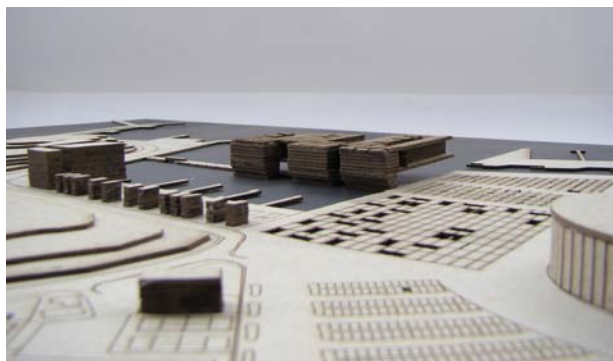
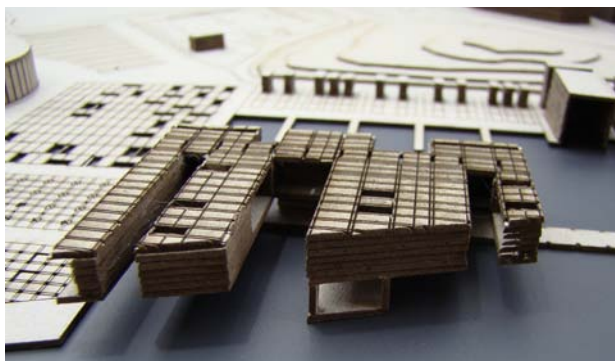
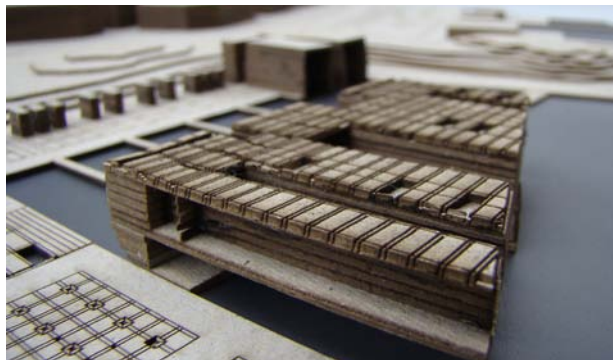
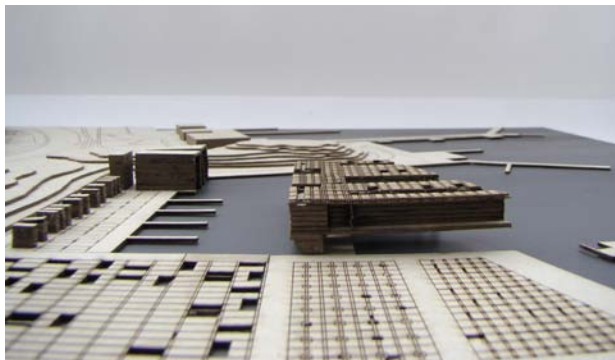
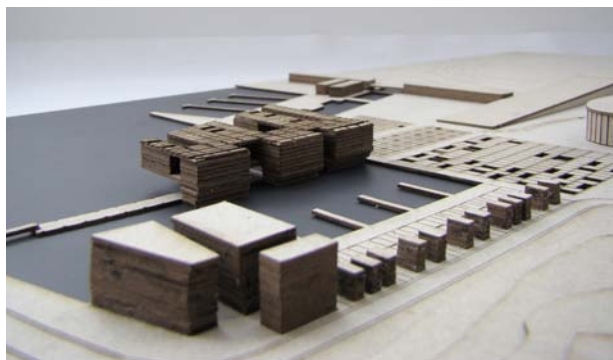
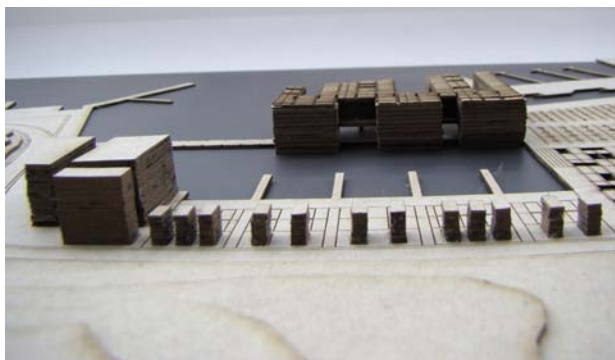
ΜΑΚΕΤΑΣ

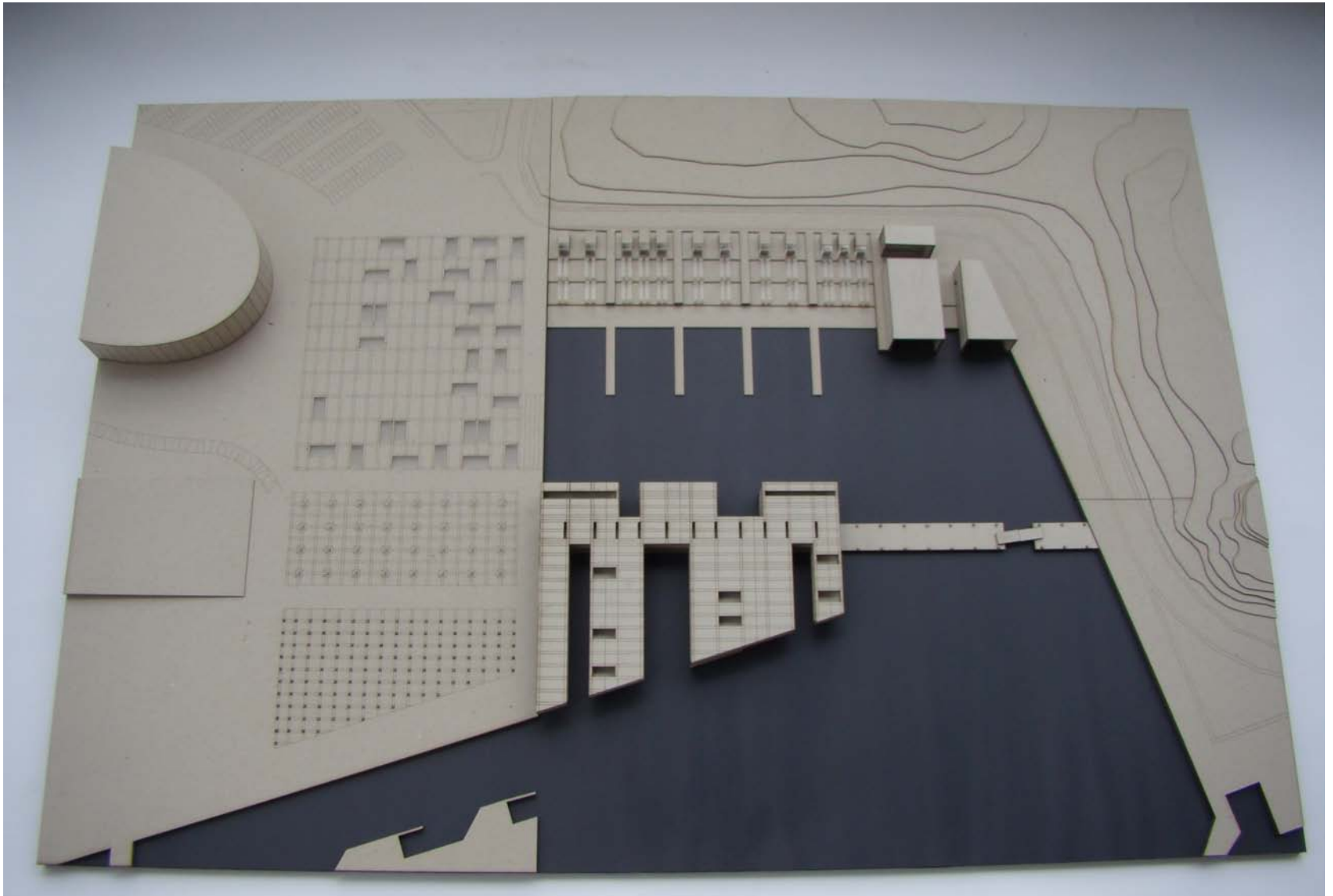

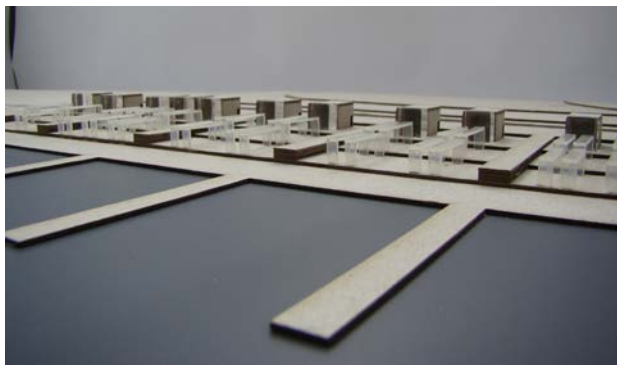
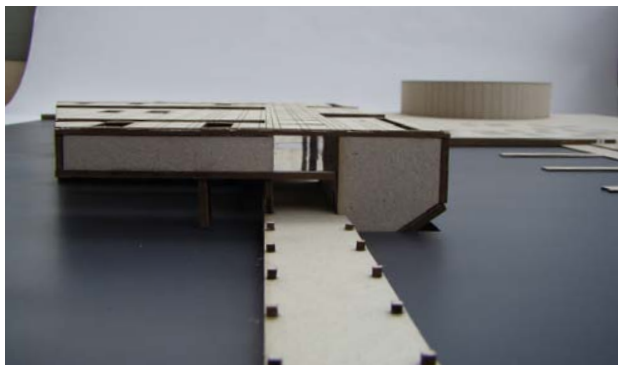
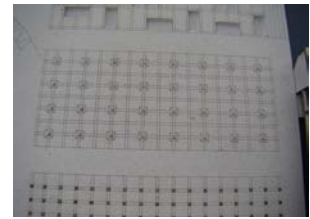
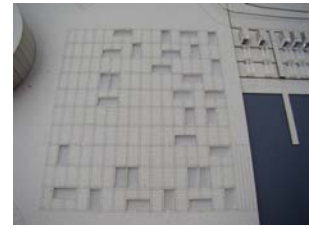
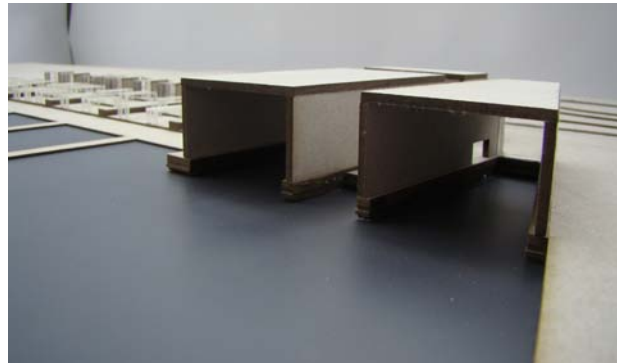

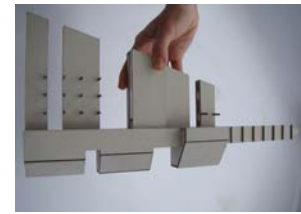
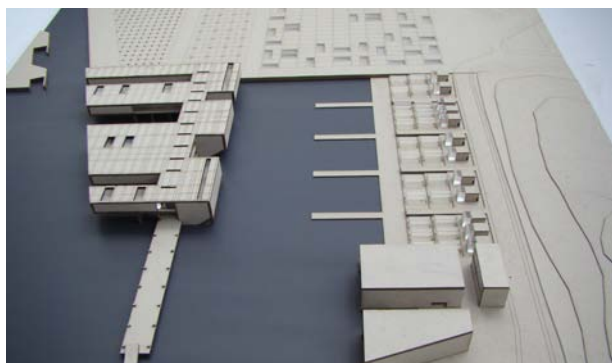
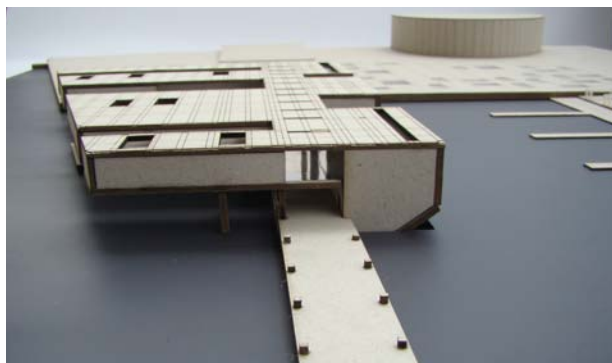
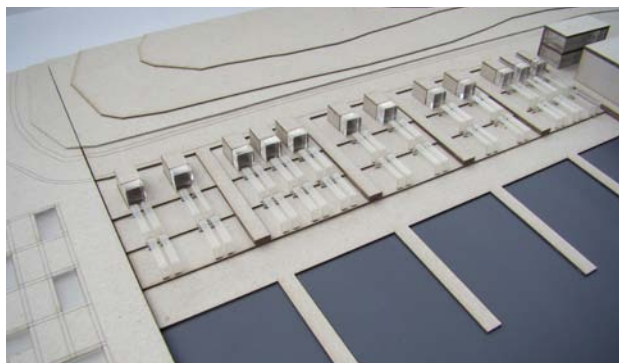

φωτογραφίες μακέτας κλίμακα 1/2000

Βιβλιογραφία

---

1. Παλαιό Φάληρο, Όψεις της ιστορίας της πόλης και του Δήμου, Εκδόσεις Αλέξανδρος, Αθήνα 2004
2. <http://www.palaiofaliro.gr/>
3. <http://www.hellenica.de/Griechenland/Geo/GR/PalaiioFaliro.html>
4. http://en.wikipedia.org/wiki/Palaiio_Faliro